

ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

číslo 12, KVĚTEN 1998

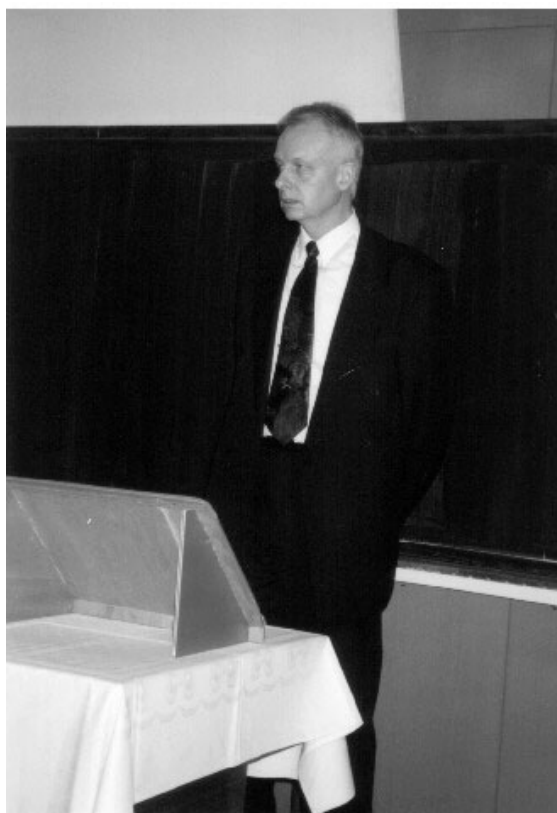
Výroční zpráva rektora

za rok 1997 pro akademickou obec

Vážení členové akademické obce, paní a pánové,

jako volený akademický funkcionář mám každoroční povinnost seznámit vás v rámci výročního hodnocení s výsledky práce vedení Univerzity Pardubice. Nechci-li vás unavit výčtem celé řady faktů, problémů, úspěchů i neúspěchů, a to nechci, soustředím se pouze na ty, které považuji za významné. Současně budu konfrontovat realitu s některými představami a záměry formulovanými před rokem v mém inauguračním projevu. Mám-li stručně charakterizovat uplynulý rok, nazval bych jej rokem reorganizace a stabilizace.

V souladu s deklarovanými záměry došlo k podstatným změnám v organizační struktuře a řízení rektorátních a dalších útvarů. Tyto změny byly doprovázeny i změnami personálními. V rámci rektorátu byly vyděleny speciální odborné útvary, za které odpovídají rektor nebo prorektoři, za útvary ekonomicko-hospodářské a provozní pak odpovídá kvestor. Bylo vytvořeno Centrum výzkumné a znalecké činnosti, sloučením dvou středisek vzniklo Centrum informačních technologií, byl obsazen referát vnitřní kontroly. Nově byla strukturována Kancelář rektora, což přineslo výrazné zlepšení v organizaci práce a poskytovaném servisu vedení univerzity, současně to vedlo ke zlepšení informačních toků k dalším subjektům uvnitř a vně Univerzity Pardubice. Ke změnám došlo i na fakultách. K 1. lednu roku 1997 přešla z FES na FChT katedra fyziky, v průběhu roku bylo shodně rozhodnuto o zařazení katedry ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu. Vzhledem k charakteru katedry tělovýchovy a sportu a potížím s jejím financováním byla tato katedra vydělena z FES a její statut byl změněn na rektorátní katedru s celouniverzitní působností.

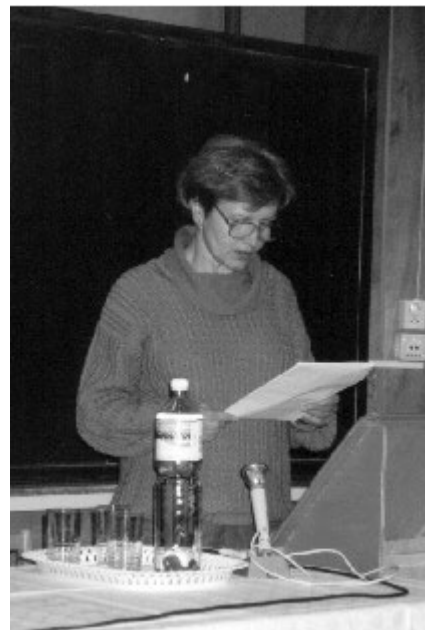

V rámci útvaru Správa kolejí a menzy byla zrušena jedna ze dvou vyvažoven s jídelnou. Všechny tyto změny přispěly nebo zcela jistě přispějí k efektivnějšímu systému řízení a racionálnějšímu vynakládání finančních prostředků.

V akademickém roce 1997/98 byl učiněn rozhodný krok ke stabilizaci počtu studentů, což bylo jednou z priorit současného vedení univerzity. K 31. říjnu roku 1997 bylo na Univerzitě Pardubice zapsáno 3 659 studentů, z toho na DFJP 1 154, na FES 1 049, na FChT 1 043 a na ÚJHS 413 studentů. Zatímco meziroční nárůst počtu studentů byl v předchozím akademickém roce 20,9 %, letos je to jen 4,2 %. Není to v žádném případě proto, že by poklesl zájem studentů. Ten je na FES a ÚJHS stále enormní, na ostatních fakultách dobrý. Důvodem je ale zejména to, že v akademickém roce 1996/97 byly poprvé naplněny všechny ročníky na DFJP a FES, výsledky přinesl i tlak vedení univerzity na omezení nárůstu přijímaných posluchačů, motivovaný hrozbou penalizace za překročení povoleného limitu. Omezení se však v žádném případě nesmějí týkat počtu doktorandů, jichž má škola v současné době 240. Studenti tohoto studia jsou totiž zárukou rozvoje vědecké a výzkumné práce, absolventi pak představují významný možný zdroj pro obsazování učitelských míst. Pro doplnění uvedu i počty absolventů základních stupňů studia, kterých bylo v předchozím akademickém roce na DFJP 53, na FES v bakalářském studiu 121 a v inženýrském studiu 67, na FChT 135 a na ÚJHS 67.

Naši studenti měli v minulém roce možnost studovat v 45 studijních oborech, z toho bylo 6 oborů bakalářských, 25 magisterských, resp. inženýrských a 14 doktorských. Záměr posílit na naší univerzitě humanitní obory vyústil v žádost o akreditaci víceoborového učitelského a neučitelského studia v oborech angličtina, němčina, historie a speciální a alternativní pedagogika. Zatím jsme uspěli jen částečně, nicméně uvedený záměr trvá.

Akreditační řízení mimo jiné ukázalo, jaký důraz je nutno klást na personální zabezpečení výuky. V této souvislosti vidím tři problémy, v jejichž řešení jsme v roce 1997 pokročili málo nebo vůbec. Prvním je stabilizace učitelského sboru, druhým věková a třetím kvalifikační struktura. Přepočtený počet učitelů v průběhu roku 1997 stoupl o 11.2 %, přičemž jako nežádoucí vidím vysoký počet učitelů na částečné úvazky. Pokud není efektivní zaměstnávat některé specialisty na plný úvazek, je nutné najít vhodnější formu pracovního vztahu.

Zaměstnání na částečný úvazek se obvykle redukuje na odučení sjednaného penza hodin, chybí výstupy z výzkumné činnosti a účast na dalších aktivitách kateder a fakulty. Víím, že vůbec není jednoduché získat nové učitele, především mnohem lépe placené odborníky z praxe, nicméně to považují za klíčový úkol. Za úspěch nelze považovat ani řešení druhého problému. K poslednímu dni minulého roku byl věkový průměr učitelů Univerzity Pardubice 48 let, z toho profesorů 60 let, docentů 54 let, odborných asistentů 45 let, asistentů 25 let a lektorů 37 let. Srovnám-li tato data s údaji uvedenými v mém inauguračním projevu, skupina profesorů omládlá v průměru o 2 roky, docentů pouze o 1 rok, u dalších zůstala čísla stejná. Uvědomíme-li si, že uvedený nevýznamný posun je dán především odchody do důchodu, jsou to údaje varující. Na rozdíl od věkové je kvalifikační struktura univerzity relativně dobrá, v celostátním srovnání podle rozpočtových kritérií MŠMT jsme na 6. místě, např. i před věhlasnou Univerzitou Karlovou. Za vysoce pozitivní v této souvislosti považují získání práva habilitačních a profesorských řízení Dopravní fakultou Jana Pernera v únoru minulého roku. Přesto přese všechno je vzhledem k uvedeným věkovým průměrům jen otázkou času, kdy se tento důležitý atribut kvality na naší univerzitě zhorší. Je proto nezbytné co nejdříve navrhnout a realizovat strategii zastavení a obrácení výše uvedených negativních trendů.

S výběrem studentů, počtem učitelů a jejich kvalifikační strukturou souvisí množství a kvalita výzkumné práce. Publikační aktivita a ohlasy na publikované práce nejsou doposud vyhodnoceny, mimo jiné i proto, že přetrvává bojkot centrálního sběru dat prostřednictvím programu Učitel. V tuto chvíli je však již známa úspěšnost naší univerzity v grantových soutěžích v průměru za léta 1996 a 1997. Musím vyjádřit své zklamání nad tím, že jsme jednou ze dvou škol v České republice, u nichž tento ukazatel kvality výzkumné práce v porovnání s minulými léty poklesl. Opravdu již nelze žít z bývalé slávy, ani z plamenných řečí o budoucnosti, ale je třeba urychleně analyzovat příčiny a navrhnout řešení vedoucí k nápravě. Není to totiž jen věc prestiže, ale i finančních zdrojů na další výzkumné aktivity. Jednou z možných cest k posílení kvality výzkumné práce je i spolupráce s dalšími subjekty doma i v zahraničí. V tomto ohledu vidím možnosti projektu Sokrates, do kterého se Univerzita Pardubice přihlásila.

Nedílnou součástí kvalitního vzdělávání a vědeckovýzkumné práce je materiální zázemí. V rámci optimalizace středních škol byl získán areál bývalé Integrované střední školy stavební výměnou za budovu bývalého rektorátu a současného děkanátu FChT na náměstí Čs. legií. Nově získané prostory pro výuku a ubytování se podařilo upravit během necelých dvou prázdninových měsíců, a já to považuji za obdivuhodný výkon. Všem, kteří se o to zasloužili, tímto děkuji, neboť to umožnilo zahájit akademický rok 1997/98 bez větších komplikací. Přestože uvedená výměna byla podle mě pro další rozvoj Univerzity Pardubice nezbytná, není tento krok zcela obecně akceptován. Zatímco podle mně známých výroků je představiteli DFJP a FES vnímán pozitivně, představitelé FChT při všech příležitostech uvádějí, o co byla touto směnou fakulta připravena. Bohužel už neříkají, co tím fakulta získala. Protože považuji takovýto způsob argumentace za neobjektivní, uvedu malou bilanci. Fakulta musí opustit 3 seminární a 2 počítačové učebny, jednu laboratoř, dvě kancelářské místnosti děkanátu a dvě kancelářské místnosti studijního oddělení. Náhradou získává v objektu 525 na náměstí Čs. legií prostory po Univerzitní knihovně a rozmnožovacím středisku, v objektu 901 v Polabinách 8 počítačových a seminárních učeben hned a 2 další výhledově, dále učebny a kanceláře pro nově převedenou katedru ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu, prostory pro rozšíření ústavu ochrany životního prostředí, v objektu nového rektorátu pak rozsáhlé prostory a technologické zázemí pro oddělení analýzy potravin. Nelze opominout ani získání důstojnějších ubytovacích prostor pro doktorandy, opět především z FChT. Doklady pro toto tvrzení lze nalézt v zápisech z jednání dislokační komise, které jsou veřejně dostupné. Z uvedeného je, myslím, zřejmé, že výměna byla pro Univerzitu Pardubice, ale i pro Fakultu chemicko-technologickou, výhodná, a snad i ta nostalgie za starými dobrými časy VŠCHT jednou vyprchá. Omlouvám se za možná přílišné zabíhání do detailů, vím však, že je tato věc v akademické obci vnímána citlivě, a považuji proto za nutné k tomu uvést své vlastní stanovisko.

V roce 1997 byla rovněž ukončena výstavba Univerzitní knihovny. Přes všechny peripetie technického charakteru, které vedení řešilo nezávislým auditem, máme knihovnu, která odpovídá požadavkům současné doby i potřebám univerzity v letech budoucích. Nejde však jen o budovu samotnou, za mnohem podstatnější považuji stav knižního a časopiseckého fondu. Můžeme diskutovat o tom, zda částka více než čtyři miliónů korun věnovaných ročně na knihovnu je dostatečná, ovšem výrazné zvýšení příjedu je v současné době nad naše finanční možnosti. Je-li knihovna jedním z hodnocených atributů kvality v rámci evaluace instituce, dalším z nich je, kromě laboratorního vybavení, jednoznačně informační systém. Technické zázemí představované univerzitní datovou a telefonní sítí bylo v průběhu hodnoceného roku téměř vybudováno. Skluz v zahájení plného provozu, který je v současné době již mnohaměsíční a vyvolává oprávněnou nevoli, má několik důvodů. Nechci zde rozebírat výběr dodavatele, který proběhl před nástupem současného vedení do funkcí, ani dohodnuté termíny a kvalitu odvedené práce. Považuji však za nutné zdůraznit, že je to tématem trvalých jednání mezi zástupci univerzity a dodavatelskou firmou. Vyjednané slevy a penále budou mimo jiné použity ke zlepšení technických parametrů a zvýšení komfortu uživatelů tohoto díla. Nelze zapomenout ani na finanční úspory, které tato investice přinese na ušetřeném hovorném v místním styku. Společně s budováním technického zázemí byl budován i vlastní informační systém Univerzity Pardubice. Byly zřízeny vnitřní www-stránky, navržena jejich struktura a postupně jsou tyto návrhy uváděny v život. Podobně pokračují práce na tvorbě vnějších www-stránek. Jsem rád, že se dnes každý interní zájemce může seznámit se zápisy ze schůzí vedení Univerzity Pardubice, z jednání kolegia rektora a Vědecké rady UPa, s výsledky konkurzů, ale i s celou řadou dalších důležitých informací. Osobně považuji možnost přístupu veřejnosti k informacím za velmi důležitý demokratický

rys každé instituce a byl bych velmi rád, kdyby vývoj v tomto směru na naší škole dále akceleroval.

Nyní mně dovoluňte několik slov k ekonomickým otázkám. Příspěvek ze státního rozpočtu, rozpočet a hospodaření univerzity byla vždy ostře sledovaná témata, kolem nichž panovaly a stále panují mýty. Skutečnost je ovšem jiná, v porovnání s minulými lety navíc méně milosrdná. Rok 1997 byl rokem začínajících problémů národního hospodářství, zcela jistě doposud nejčernějším rokem transformace, což se pochopitelně projevilo i v dotacích vysokým školám. Dával-li stát na celé školství v roce 1996 prostředky ve výši 5.28 % HDP, v roce 1997 to bylo jen 4.67 % HDP, to znamená o více než desetinu méně. K tomu přišly ekonomické "balíčky", které nás přinutily ušetřit 7.0 % státní dotace, z toho 7.1 % přímo v rozpočtovaných provozních nákladech. Obtížnost situace byla graduována tím, že uvedená úsporná opatření přišla až v polovině roku. Významným negativním faktorem v příjmové části univerzitního rozpočtu bylo dále snížení dotace z důvodů překročení limitního počtu studentů ve výši zhruba 9 miliónů korun. K tomu malou poznámku. Přestože jsem z našich akademických kruhů slyšel, že některým školám bylo penále kompenzováno, není tomu tak. Jako místopředseda Rady vysokých škol ČR, pověřený mj. ekonomickými záležitostmi, mám o toku peněz na vysoké školy velmi dobrý přehled a zmíněnou záležitost jsem si prošetřil. Navíc je přístup k informacím stále lepší, nedostatek peněz je stále větší, a v důsledku toho veřejná kontrola stále důslednější. Za této situace musí být pravidla rozpočtu transparentní a jejich dodržování veřejně kontrolovatelné. Právě o to se vedení snažilo při návrhu nově koncipovaného rozpisu rozpočtu naší univerzity na rok 1997. Zavedení jiného způsobu financování nebylo vůbec jednoduché, neboť pro zvolené podrobné členění nákladových položek nebyl dostatek podkladů z minulých let. Jednoznačná definice rozpočtových pravidel a podrobnost rozpisu rozpočtu samotného vedla v porovnání s minulými lety i k bouřlivější diskusi. Rozpočtová pravidla společně s rozpisem rozpočtu byla však nakonec Akademickým senátem Univerzity Pardubice jednoznačně schválena. Byť lze akceptovat některé dílčí výhrady k použitým pravidlům, ukázal se tento přístup jako jednoznačně efektivní nástroj manažerského řízení hospodaření. Uvědomíme-li si, že bylo nutno uhradit například stavbu nové knihovny, vybudování datové a telefonní sítě a v neposlední řadě rekonstrukci budovy bývalé ISŠS, byla v roce 1997, na rozdíl od let minulých, k dispozici finanční hotovost až do konce roku. Osobně to považuji za úspěch, stejně tak jako to, že za nepříliš dobrých vnějších podmínek bylo dosaženo relativně dobrého hospodářského výsledku.

Poslední oblastí činnosti vedení univerzity, o níž se chci zmínit, jsou vnější vztahy. Začnu-li nejbližším okolím, tj. městem Pardubice, významnými institucemi a podniky okresu a oblasti, poslanci, senátoři a dalšími významnými osobnostmi regionu, mohu s uspokojením konstatovat, že jsou výborné. Lze to mimo jiné dokumentovat finanční a morální podporou, kterou naši univerzité poskytují a bez které bychom leccos nedosáhli. Jako velmi dobré lze označit i vztahy k ostatním vysokým školám v České republice, stejně tak jako vztah k nadřízeným orgánům. Za špatnou nepovažuji ani spolupráci se zahraničními vzdělávacími a vědeckými institucemi, další posílení těchto kontaktů si slibují od projektu Socrates.

Závěrem mého vystoupení mně dovoluňte jednu poznámku. Tu a tam na naší akademické půdě zaslechnu, že současné vedení je nezkušené, leccos dělá špatně. Návdavkem k tomu řadu naprosto nepoužitelných rad, popřípadě poučení o tom, co dotyční za nás neschopné museli opět zařídit a vyřešit. Víím, že je snadné prodávat růžové sny a modré naděje, ale také víím, že mnohem obtížnější je nalézt tu správnou cestu mezi zelenými stromy života. Také umím prodávat sny a naděje, raději však dokazuji své schopnosti svými činy. Jak se to mně a mým

spolupracovníkům v minulém roce podařilo, posuďte, vážení členové Akademické obce Univerzity Pardubice, sami.

Informace z 11. řádného zasedání Akademického senátu Univerzity Pardubice

Dvacet senátorů se sešlo 2. dubna 1998 k jednání 11. řádného zasedání Akademického senátu Univerzity Pardubice. Na programu jednání byly nejžhavějšími tématy schválení hospodaření Univerzity Pardubice za rok 1997 a diskuse nad přípravou rozpočtu UPa pro rok 1998.

Na úvod jednání seznámil předseda AS UPa doc. Královský s činností předsednictva v období mezi 10. a 11. zasedáním. Informoval rovněž o rekonstrukci ekonomické komise senátu a o výsledku doplňkových voleb do AS ve volebním celku DFJP a rektorátu, kde byla novou senátorkou zvolena vedoucí Univerzitní knihovny UPa Mgr. Iva Prochásková.

Hospodaření univerzity a čerpání rozpočtu v roce 1997 bylo dle předložených materiálů a po doplňujících informacích prorektora pro vnitřní záležitosti doc. Ludwiga a kvestora Ing. Bukače schváleno.

Bouřlivá diskuse se rozpoutala při projednávání přípravy rozpočtu na rok 1998. Nejprve k "Návrhu zásad a pravidel pro konstrukci rozpočtu UPa na rok 1998", posléze i k předběžnému návrhu rozpočtu. Oba materiály předložené senátorům byly pečlivě vysvětleny vedením univerzity, jak rektorem, prorektorem pro vnitřní záležitosti i kvestorem, a byla zodpovězena řada doplňujících dotazů. Napjatá atmosféra celého jednání byla vyvolána krácením příspěvku z MŠMT pro rok 1998 za překročení povoleného nárůstu počtu studentů na UPa, jehož výše oprávněně vyvolává obavy z průběhu roku, a to jak ve vedení univerzity, tak na jednotlivých fakultách. Po několikahodinové diskusi byl návrh zásad tvorby rozpočtu UPa na rok 1998 většinou hlasů přijat a AS Fakulty ekonomicko-správní byl požádán o provedení analýzy příčin a předložení návrhů na řešení hospodářské situace fakulty, která byla krácením nejvíce postižena. Rovněž bylo senátem uloženo rektorovi vyhlásit pravidla pro regulované čerpání finančních prostředků fakultám a jednotlivým útvarům UPa, a to až do doby schválení rozpočtu na rok 1998.

V dalších příspěvcích přinesl rektor alarmující informace o pohledávce a.s. Synthesia vůči UPa, která nebyla uplynulým vedením univerzity dořešena a protokolárně nepředána ani současnému rektorovi, ani nebyla zanesena v účetnictví UPa. V souvislosti s tím jsou vedena intenzivní jednání jak s vedením a.s. Synthesia, tak s nadřízenými orgány.

O majetko-právních vztazích UPa, zejména k objektu tzv. "Domečku", podal aktuální informaci kvestor. Dále byla prorektorem Ludwigem podána informace o zkušebním provozu datové a telefonní sítě dodané firmou ERICSSON a smluvních jednáních souvisejících s úpravou ceny a odstraněním vzniklých nedostatků díla.

Po několika závěrečných informacích, přednesených senátory jednotlivých fakult, bylo čtyřhodinové jednání Akademického senátu Univerzity Pardubice ukončeno.

(vw)

36. zasedání České konference rektorů

Česká konference rektorů (ČKR) přijala na svém 36. zasedání, konaném pod patronací Vysoké školy pedagogické a Vojenské lékařské akademie v Hradci Králové dne 20. března 1998, následující usnesení:

1. K zákonu o vysokých školách.

ČKR konstatuje se znepokojením, že poslední úprava návrhu zákona o vysokých školách vážným způsobem ohrožuje samosprávný vývoj vysokých škol a jejich úroveň.

Rektoři odmítají jako neopodstatněné:

rozlišování vysokých škol na univerzitní a neuniverzitní,

nepřiměřené exekutivní pravomoci MŠMT vůči vysokým školám, ať již přímé, či prostřednictvím tzv. Správní rady vysoké školy,

skutečnost, že pro jmenování rektora či děkana se nevyžaduje vědecko-pedagogická kvalifikace,

formulace zákona, podle kterých MŠMT může samo rozhodnout, který majetek, dosud spravovaný vysokou školou, předá vysoké škole.

2. K vysokoškolským kolejím.

Současné problémy vyplývající ze zvyšování kolejného a snížení příspěvku na stravování studentů nejsou náhodné a jsou důsledkem dlouhodobého podceňování financování vysokých škol.

ČKR odmítá zřejmé snahy odtrhnout koleje a menzy od vysokých škol, což představuje reálné nebezpečí, že přestanou sloužit svému účelu a stanou se předmětem nežádoucích podnikatelských aktivit.

3. K zákonu o výzkumu a vývoji.

ČKR považuje připravovaný nový zákon o výzkumu a vývoji a připravované "Principy politiky výzkumu a vývoje ČR na přechodu do 21. století" za stěžejní materiály pro činnost vysokých škol ČR.

ČKR se bude intenzivně podílet na přípravě obou dokumentů. Zásadní stanoviska vysokých škol zpracují ve spolupráci s MŠMT prorektoři všech vysokých škol ČR pro vědu a výzkum.

4. K financování uměleckých projektů.

ČKR podporuje úsilí uměleckých vysokých škol o to, aby umělecké projekty byly financovány obdobně jako věda a výzkum.

Následující, 37. zasedání ČKR se bude konat ve dnech 28. a 29. května 1998 pod patronací rektora prof. Ing. Oldřicha Pytely, DrSc. na půdě Univerzity Pardubice.

(vw

Slavnostní instalace nového děkana Fakulty chemicko-technologické UPa

Jak jsme uveřejnili ve Zpravodaji č. 11 z února 1998, Akademický senát Fakulty chemicko-technologické UPa zvolil na svém lednovém zasedání pro následující funkční období nového děkana. Na řádném zasedání Akademického senátu FChT ve středu 25. března 1998 pak předložil budoucí děkan FChT doc. Ing. Josef Kotyka, CSc. čtrnácti senátorům ke schválení návrh svých spolupracovníků ve vedení fakulty, a to pro následující tříleté období 1998 - 2001. Prvním zástupcem děkana, proděkanem pro vědu, postgraduální studium a ekonomické záležitosti, byl schválen dosavadní děkan prof. Ing. Jaromír Šňupárek, DrSc., proděkanem pro rozvoj fakulty a vnější styky prof. Ing. Karel Vytřas, DrSc. a proděkanem pro pedagogiku a informační technologie "nováček" ve vedení fakulty doc. Ing. Zdeněk Černošek, CSc.

V pátek 3. dubna 1998 v 8,30 se ve velké zasedací místnosti FChT na nám. Čs. legií konala slavnostní instalace děkana Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice.

Pan profesor Šňupárek v roli odstupujícího děkana pronesl několik slov poděkování svým spolupracovníkům z vedení fakulty a kateder. Se svými spolupracovníky se rovněž symbolicky rozloučil dosavadní proděkan pro pedagogiku a vědu prof. Pavlík, který bude však nadále svými bohatými životními a pracovními zkušenostmi ustavenému staro-novému vedení fakulty nápomocen. Se slovy uznání k vedení fakulty za uplynulé šestileté období vystoupil za přítomné vedoucí kateder FChT prof. Holeček z katedry obecné a anorganické chemie.

Předseda AS FChT Ing. Jaromír Kalous pak oficiálně vyhlásil výsledek volby děkana. Rektor Univerzity Pardubice prof. Pytela požádal odstupujícího a nového děkana, aby svými podpisy stvrdili protokolární předání funkce a uvedl nového děkana doc. Ing. Josefa Kotyka, CSc. do funkce předáním děkanského řetězu. Poděkoval prof. Šňupárkovi za vedení a budování fakulty v uplynulých letech a přípitkem popřál hodně zdu děkanovi novému. Ten po úvodním projevu představil přítomným své proděkany a předal jim jmenovací dekry, čímž byla oficiální část slavnostní instalace ukončena.

(vw)

Zeptali jsme se nového děkana Fakulty chemicko-technologické doc. Ing. Josefa Kotyka, CSc.:

1. Co jste si předsevzal jako hlavní cíle svého působení ve funkci děkana?

Na základě rozvojových záměrů ústavů a kateder i četných diskusí v kolegiu děkana jsme hlavní cíle, záměry a budoucí výhledy naší fakulty zformulovali již v období děkanátu mého předchůdce prof. Šňupárka. Byly též zapracovány do Programu rozvoje univerzity do r. 2006. Poněvadž jsem se na formulaci těchto záměrů podílel, plně se s nimi ztotožňuji a považuji za svou povinnost je ve svém funkčním období dále rozvíjet, upřesňovat a postupně naplňovat. Rozčlenil bych je do následujících kapitol:

A) Vzdělávací a tvůrčí činnost

Veškerá činnost fakulty by měla být motivována starostí o nejcennější bohatství, které fakulta má - o studenty. Fakulta do r. 2006 očekává zvýšení celkového počtu studentů na téměř 1200. Záměrem je udržet nejvyšší stupeň akreditace u stávajících studijních oborů, především unikátních, které nejsou vyučovány na jiných vysokých školách v ČR, jimiž jsou "Technologie organických specialit", "Teorie a technologie výbušnin", "Polygrafie", "Vlákna a textilní chemie", "Chemická technologie papíru a celulózy", "Klinická biologie a chemie" a "Analýza biologických materiálů".

Další rozvoj tvůrčí činnosti a v adekvátní míře i vzdělávací činnosti by se měl kromě již tradičních oblastí zaměřovat též do hraničních oblastí věd, především na hranicích chemie, fyziky, matematiky, biologie, medicíny, ekonomiky, informatiky a řízení aj. Pokud jde o bezprostřední dopad uskutečňování tohoto záměru do oblasti vzdělávací činnosti, zamýšlíme postupně zavádět formou povinně volitelných nebo doporučených předmětů, jak to umožňuje kreditní systém studia, nové předměty, odpovídající rozvoji zmíněných hraničních oblastí věd. V rámci tzv. certifikátového studia byly již zavedeny vícesemestrové kurzy kvantové chemie, chemické informatiky, plánování a vyhodnocování experimentů, inteligentního řízení, managementu a marketingu, financování a finančního řízení. V následujícím období hodláme zavést další předměty orientované do hraničních oblastí, konkrétně molekulární biologii, biomateriály, chemickou bioniku a další. Akademický senát naší fakulty dne 25. 3. 1998 projednal a schválil nový projekt třísemestrového certifikátového studia "Aplikovaná medicína pro inženýrské studium", jehož se mohou zúčastnit i zájemci z ostatních fakult naší univerzity. V dosavadním i v budoucnu rozšířeném rozsahu budou též pokračovat různé formy studia licenčního a rekvalifikačního. Bude velmi potřebné svěřovat nové předměty mladým perspektivním učitelům, aby dostali možnost uplatnit své schopnosti, získat potřebnou pedagogickou praxi a splnit podmínky své budoucí habilitace.

Poněvadž rozložení zájmu studentů o jednotlivé studijní obory není rovnoměrné a některé studijní obory studuje malý počet studentů, bude nutno vytvářet podmínky pro zvýšení zájmu o studium technologických a inženýrských oborů, jejichž absolventi jsou pro náš chemický průmysl nepostradatelní.

Existence vědeckých škol a vědeckých osobností vyvolává ze strany studentů stále se zvyšující zájem o doktorandské studium. Pro srovnání v současné době má naše fakulta 15 % celkového počtu studentů v doktorandském studiu, zatímco Univerzita Karlova 7,5 % a plánuje jako cílový stav 10 %. Počet akreditovaných oborů doktorandského studia by bylo žádoucí rozšířit o doktorandské studium oboru klinická biologie a chemie. Vedení fakulty pomůže katedře vytvářet k tomuto záměru nezbytné podmínky. O absolventy doktorandského studia má vzrůstající zájem nejen sféra výzkumná, nýbrž i průmyslová.

Předpokládám, že fakulta bude podle svých možností i nadále studentům poskytovat prospěchová stipendia a mimořádná stipendia po absolvování 1. a 2. státní zkoušky. Navíc považuji za potřebné zavedení nových fakultních stipendií pro stimulaci samostatné tvůrčí práce nejnadanějších studentů na ústavech a katedrách. Vzhledem k současné neutěšené ekonomické situaci vysokých škol obecně i naší univerzity zvláště nemohu však bohužel studentům konkrétně slíbit, kdy se podaří tento záměr uskutečnit.

Přesto, že za posledních 6 let bylo na FChT přijato 33 mladých učitelů, další zlepšování věkové struktury učitelů musí patřit mezi prioritní úkoly vedení fakulty. Bude to však úkol velmi obtížný. Hlavními překážkami jsou zatím nedostatečná flexibilita platové soustavy a malá mobilita vysokoškolských učitelů. Kromě výchovy vlastních učitelů z nejlepších doktorandů (což není v žádném případě řešení optimální) je nezbytné počítat i s vysoce graduovanými pracovníky z vnějších zdrojů. Poněvadž jedním z požadavků, o nichž se hovoří v souvislosti s udržením práva habilitace docentů a jmenování profesorů v jednotlivých oborech, je existence vlastního profesora, bude vedení fakulty podporovat katedry, na nichž dosud vlastního profesora nemají, aby jej získaly. Jedná se o katedry biologických a biochemických věd, dřeva, celulózy a papíru, ústav ochrany životního prostředí, katedru polygrafie a fotofyziky, řízení procesů a výpočetní techniky a teorie a technologie výbušnin.

B) Vnější vztahy fakulty

Vnější vztahy naší fakulty jsou založeny především na přímých kontaktech kateder s ústavu akademie a pracovišti jiných VŠ, dalšími institucemi a podnikovou sférou nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí. Velmi důležitá jsou jednání vedení fakulty s představiteli předních chemických podniků, zaměřená na hledání cest, jak zvýšit zájem o studium technické chemie, na možnosti vypisování stipendií pro studenty inženýrského i doktorandského studia i na možnosti přímé spolupráce. Spolupráce s průmyslovými podniky přináší fakultě též nezanedbatelné finanční částky.

Nedostatek inženýrů chemie, především technologů, v poslední době též absolventů doktorandského studia, je pocíťován prakticky ve všech chemických podnicích. Ve spolupráci s chemickými podniky a ústavu je každoročně vydáván studijní program, v němž jsou obsaženy též informace o podnicích a nabídky stipendií. Náklady na jeho vydávání jsou v plné výši kryty chemickými podniky, takže může být studentům rozdáván zdarma a je rozeslán s ostatními propagačními materiály na střední školy.

Někteří pracovníci fakulty osobně navštěvují střední školy a zúčastňují se jednání s pedagogy. Fakulta se prezentuje na již tradiční akci Gaudeamus. Velmi užitečná je i práce se středoškolskou mládeží, s níž má naše fakulta dlouholeté zkušenosti. Jedná se o středoškolskou odbornou činnost a organizace chemických olympiád. Poněvadž k rozhodování o dalším směru studia dochází na středních školách, jsou tyto aktivity velmi důležité. Na všechny tyto formy prezentace naší fakulty bude proto třeba navázat a dále je

prohlubovat a rozvíjet. Všechny prostředky bude nutno dále zlepšovat informovanost zájemců o studium a zlepšovat a rozšiřovat metody propagace naší fakulty. Řadu možností nám skýtá nyní též Internet.

Průběžně bude třeba vycházet vstříc požadavkům chemických podniků, které se chtějí prezentovat a získávat naše absolventy. Se studentskou organizací AIESEC jsou pořádány kontaktní dny studentů a chemických podniků (CHEMKONTAKT). Pro naši technologickou fakultu je spolupráce s průmyslovými podniky životní nutností. Do této spolupráce bude třeba zapojovat stále více studentů, doktorandů i mladých učitelů, jimž to může kromě odborného přínosu zlepšit i jejich situaci materiální a může pro ně znamenat navázání velmi cenných kontaktů.

S počátkem jednání o vstupu naší republiky do EU je též nezbytné se daleko více otevřít světu, získávat významné učitele ze zahraničí k hostování na naší fakultě, aktivněji sami vyjíždět do zahraničí a vytvářet podmínky pro vysílání nejschopnějších studentů a doktorandů na zahraniční stáže. Iniciativu v tomto smyslu by však měly vyvíjet především ústavy a katedry samy.

Věřím, že všechno toto soustředěné úsilí přinese časem svoje ovoce. Je to však proces dlouhodobý a nelze v něm očekávat okamžité dramatické změny.

C) Rozvoj fakulty

a) Investiční výstavba

Mezi základní záměry naší univerzity patří vybudování uceleného univerzitního kampusu s odborným, technickým a sociálním zázemím, odpovídajícím úrovni univerzity na přelomu tisíciletí, v prostoru Stavařova. Pro zabezpečení dalšího rozvoje je výstavba nové fakulty a její integrace do univerzitního kampusu na Stavařově jediným perspektivním řešením. Na přípravě podkladů pro výstavbu jsem se podílel již v uplynulém funkčním období spolu se členy komise, jež byla k tomu účelu jmenována. Nejprve jsme shrnuli důvody pro výstavbu nové fakulty a navrhli rozčlenění výstavby do tří staveb, jež by byly realizovány postupně a byly i dlouhodobě schopny samostatné existence. Do první stavby byly navrženy katedra analytické chemie, katedra biologických a biochemických věd a ústav ochrany životního prostředí. Byla provedena podrobná analýza potřeb všech výukových ploch na základě studijních programů a očekávaných počtů studentů i zaměstnanců v r. 2006. Podrobně byly spočítány i požadované plochy pracoven, laboratoří i další. Výsledkem jsou oponované stavební programy všech tří staveb. Ing. arch. Třeštík pak zpracoval objemovou studii a návrh umístění včetně řešení širších vztahů výstavby naší nové fakulty. Objemovou studii jsme nechali rovněž zoponovat. O průběhu prací byli průběžně informováni akademičtí funkcionáři univerzity i fakulty a AS naší fakulty. Stavební záměr spolu s objemovou studií bude odevzdán na MŠMT ČR v měsíci květnu. Rektor prof. Pytela přislíbil tomuto záměru osobní podporu. Ve spolupráci s ním budu usilovat o to, aby se podařilo tento záměr též uskutečnit.

b) Informační technologie

Univerzita Pardubice vybuďovala nákladem okolo 40 mil. Kč moderní strukturovanou datovou a telefonní síť s dlouhodobým výhledem užívání a s možností dalšího zdokonalování a rozšiřování při maximální ochraně vložených investic. Na tomto projektu jsem se od jeho počátku podílel. Díky vnitřní hardwarové připravenosti na nejnovější informační technologie

byla pak naše univerzita začleněna do programu TEN 34, čímž získala vnější připojení o rychlosti prozatím 10 Mb/s, výhledově 34 Mb/s a více. Věřím, že během nejbližších dní se podaří odstranit všechny dosavadní závady a integrovaná datová a telefonní síť bude dlouho a dobře sloužit všem uživatelům. Síť, která je vzhledem k rozmístění jednotlivých lokalit naší univerzity ve městě metropolitního typu, poskytuje univerzitě mimořádnou příležitost stát se jedním z významných providerů v Pardubicích i v okolí. Dislokované pracoviště DFJP v České Třebové to již pochopilo. Na hardwarovou připravenost musí nyní plynule navázat budování informačního systému univerzity i jednotlivých fakult.

Budu též usilovat o rozšíření počtu našich síťových počítačových učeben a vybavení poslucháren odpovídající výpočetní a projekční technikou, abychom dosáhli úrovně srovnatelné s moderními evropskými univerzitami.

c) Adaptace a stěhování

Akademická obec je již informována, že cenou za získání budovy integrované střední školy stavební naší univerzitou je budova "U Frančáků", kterou jsme povinni opustit do 31. 7. 1998. Naše fakulta tak ztrácí především 5 učeben, z toho 2 síťové počítačové učebny s napojením na Internet, 1 laboratoř základní výuky automatizace, prostory děkanátu včetně jeho studijního oddělení a archivu a řadu skladovacích a pomocných místností. Dislokační komisi, vedené prorektorem doc. Ludwigem, v níž jsem naši fakultu zastupoval, se podařilo relativně spravedlivě všechny potřebné prostory naší fakultě nahradit a získat další učebny pro nové studijní obory, pro katedry navrátivší se na naši fakultu i pro výuku cizích jazyků. Je však třeba otevřeně přiznat, že pro učitele naší fakulty představuje nová situace citelné zhoršení podmínek pro pedagogickou práci. Většina základní výuky bude probíhat v nově získaných učebnách na Stavařově, kam bude třeba docházet či dojíždět, což bude spojeno s časovými ztrátami. Náhradní učebny, na rozdíl od učeben dosavadních, ještě zřejmě určitou dobu nebudou poskytovat obvyklé hygienické prostředí pro výuku, neboť nejsou vybaveny tekoucí vodou.

V souvislosti s nově získanými prostorami a s nezbytností jiné prostory uvolnit je rozsah nutných stavebních úprav a adaptací v současné době mimořádně velký a nákladný. V létě r. 97 skončila přestavba bývalého pavilonu výpočetního střediska v Doubravících, do něhož se přestěhovala podstatná část ústavu ochrany životního prostředí. V současné době probíhá rekonstrukce prostor katedry biologických a biochemických věd ve Štrossově ulici, adaptace budoucího děkanátu v hlavní budově a rekonstrukce prostor pro katedru ekonomiky a managementu, která se od r. 98 opět navrátila na naši fakultu, v budově č. 901. Adaptace učeben bude prováděna postupně v souladu se schváleným harmonogramem. Pro oddělení analýzy potravin katedry analytické chemie bude nutno adaptovat nové prostory v kongresové budově. Budu i nadále usilovat o to, aby všechna pracoviště našla co nejdříve své místo a získala vyhovující prostředí pro nerušenou práci.

D) Postavení fakulty

Fakulta chemicko-technologická je v současné době stabilizovanou fakultou s vysokým kreditem v zahraničí, ve státě i v regionu. Fakulta dosáhla všech stupňů akreditace. Její odbornou úroveň lze dokumentovat přiznáním práva udělovat svým absolventům titul "EUR ING." v rámci akreditace udělené evropskou organizací FEANI. Této úrovně dosáhla fakulta především díky usilovné práci svých ústavů a kateder. Počet chemických a chemicko-technologických fakult v ČR však vzrostl, a tím nám přibyla konkurence. Boj o studenty bude

stále naléhavější. Investiční výstavbu plánují desítky fakult. Prosadit se mohou pouze nejsilnější a nejkvalitnější z nich. Rozvojových záměrů včetně investiční výstavby může proto naše fakulta dosáhnout pouze tehdy, udrží-li si, případně ještě zlepší své postavení mezi ostatními příbuznými fakultami v ČR.

Především bude třeba podporovat a dále rozvíjet všechny kvalitní odlišnosti, jimiž se od ostatních fakult lišíme. Nezbytným předpokladem k zajištění potřebné úrovně budou jednak správně nastavená kritéria pro atestace odborných asistentů, habilitace docentů a jmenování profesorů, jednak systém vnitřních i vnějších evaluací. Společná laboratoř chemie pevných látek AV ČR a Univerzity Pardubice se v dubnu 1996 podrobila hodnocení mezinárodní komisí s účastí hodnotitelů z Velké Británie, Německa, Francie a Belgie a dosáhla nejlepšího hodnocení ze všech sedmi hodnocených chemických ústavů AV. Vedení naší fakulty rozhodlo, že své postavení musí fakulta v nejbližší době dále upevnit tím, že se podrobí mezinárodní evaluaci podle standardů uznávaných v zahraničí a započalo již s přípravami na tuto evaluaci. Naše fakulta se právě v současné době nachází ve stavu, v němž se nám jeví šance na úspěšnou mezinárodní evaluaci jako velmi nadějně. Tento proces je proto třeba zahájit neprodleně a zařadit se tak mezi první mezinárodně evaluované fakulty v ČR.

E) Legislativní rámec

V minulých dnech byl dopracován a parlamentem schválen nový zákon o vysokých školách. Ve velmi krátké době bude nyní třeba vypracovat nový statut fakulty a přepracovat ostatní vnitřní předpisy. Při tvorbě podobných dokumentů stojí obvykle proti sobě dvě odlišná pojetí: na jedné straně přístup formalistický, který požaduje přísnou a podrobnou regulaci, charakterizovanou obvykle taxativním vyjmenováváním, na druhé straně pak stručné a výstižné formulace obecných pravidel. Toto druhé pojetí je založeno na tzv. skepsi o normách - t.j. přesvědčení, že pravidla lidského chování nelze vyčerpávajícím způsobem jednoznačně formulovat. Předpisy jsou tak chápány jako otevřený systém, který je dotvářen v duchu svých základních principů. Jsem příznivcem tohoto druhého pojetí a chtěl bych je prakticky při tvorbě předpisů fakulty uplatňovat.

F) Závěrečné poznámky

Přestože se systém financování vysokých škol může po schválení nového zákona i v dalším období ještě značně změnit, pevně věřím, že bude stejně jako systém současný založen na principu zásluhovosti. Plně respektuji nutnost přerozdělování určitého objemu prostředků určených k zajištění funkce celouniverzitních útvarů a zajištění celouniverzitních aktivit. Při všech jednáních o rozpočtu budu však zastávat stanovisko, že přerozdělování prostředků za tvůrčí výkon je demotivující a nemravné a že by vůbec nemělo docházet k přerozdělování prostředků mezi fakultami s výjimkou dobrovolných návratných půjček, jejichž návratnost bude garantována vedením univerzity. Ve zdůvodněných případech budu, stejně jako můj předchůdce, podporovat možnost zakoupení nákladných přístrojů a zařízení ústavům a katedrám příspěvkem z prostředků fakulty. Bude nezbytné plánovitě modernizovat přístrojové vybavení laboratoří základního studia, zejména je vybavit tzv. malou laboratorní technikou odpovídající současné úrovni. K tomuto účelu bych počítal s kumulací prostředků z fondu děkana a prostředků získaných z grantů, zejména FRVŠ.

Jako pracovník, který se po značnou část života zabývá řízením technologických procesů, znám výhody distribuovaných hierarchických systémů řízení a znám vlastnosti zpětné vazby. Proto se budu řídit principem subsidiarity, plně respektujícím a podporujícím samostatné

iniciativy i pravomoci organizačně nižších úrovní. Funkci děkana chápu nikoliv jako mocenský nástroj sloužící k prosazování svých vlastních představ, nýbrž jako službu fakultě, pomáhající ve složitém okolním prostředí vytvářet nezbytné podmínky k činnosti i dalšímu rozvoji fakulty. K akademickému senátu fakulty i k vedení univerzity považuji za přirozený a potřebný vztah naprosté vzájemné důvěry, otevřenosti a dokonalé informovanosti. Vždy, kdy to bude žádoucí a účelné, budu ochoten se scházet jak se studenty, tak předstupovat před celou akademickou obec.

V životě je jen málo situací, na něž je možno odpovídat jednoznačně ano či ne, i když jako aktivní programátor vím, že každý algoritmus musí být determinovaný a rezultativní. Hledání optimálního řešení je často zdlouhavý a obtížný proces a samo toto hledání, jinými slovy jeho algoritmus, má obvykle větší hodnotu než nalezené řešení. Chtěl bych poděkovat předchozímu děkanovi naší fakulty p. prof. Šňupárkovi i p. proděkanům, především prof. Pavlíkovi, prof. Pytelovi (který vykonával funkci proděkana FChT před zvolením rektorem), prof. Vytřasovi i tajemnici fakulty p. Ing. Vaníčkové za to, že jsem měl možnost spolu s nimi se tohoto nikdy nekončícího procesu hledání po určitou dobu účastnit. Od každého z nich jsem se při tom něčemu naučil. Předcházející vedení předalo naši fakultu svým pokračovatelům silnější, než ji převzalo. Nic bych si nepřál více, než aby navzdory složité současné situaci bylo možno toto konstatování zopakovat i za tři roky.

2. Na co se těšíte ve své nové funkci?

Nastupuji do funkce s optimismem, že se naše fakulta nachází v dobré kondici a že budu mít vynikající spolupracovníky. Těším se na spolupráci s nimi.

4. V čem se patrně změní Váš život a práce?

Doufám, že se nezmění příliš a věřím, že se nezměním ani já sám. S překvapením a rozčarováním jsem pozoroval, jak funkce či úřad změnily život i chování některých mých přátel.

5. Myslíte si, že Vám přinese Vaše funkce nějaké nevýhody?

Nezvykl jsem si uvažovat v kategoriích výhod a nevýhod. Za hlavní nevýhody považuji krátký den a rychlý běh času.

6. Co uděláte jako první věc první den za děkanským stolem?

Posadím se.

Noví akademičtí funkcionáři Fakulty chemicko-technologické

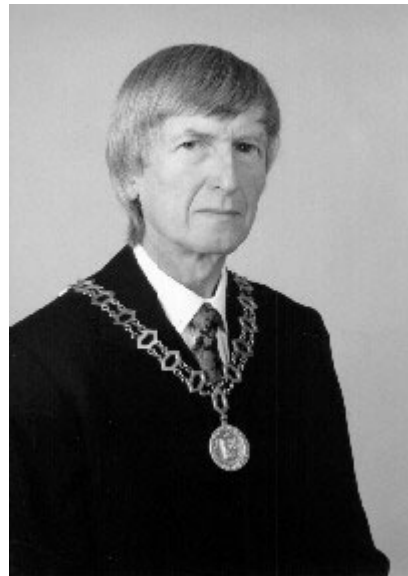
doc. Ing. Josef Kotyk, CSc.

děkan

Nar. 3. 7. 1938 v Pardubicích. Střední všeobecné vzdělání získal na Jedenáctileté střední škole v Pardubicích, kde maturoval v r. 1955. V letech 1955 - 1960 studoval VŠCHT v Pardubicích,

obor technologie anorganických výrob. Diplomovou práci obhájil v r. 1960 na katedře anorganické chemie. Po ukončení studia nastoupil na nově založenou katedru automatizace chemických výrob. Odborné vzdělání si doplnil postgraduálním studiem automatizace na Fakultě strojní ČVUT v Praze v letech 1961 - 1963.

Kandidátskou práci v oboru technická kybernetika obhájil v r. 1970. V r. 1988 byl jmenován docentem v oboru automatizované systémy řízení chemicko-technologických a potravinářských výrob. Jeho jmenování bylo potvrzeno v r. 1990 po dodatečné habilitaci. Jeho vědecká práce je zaměřena na dynamické vlastnosti systémů, problematiku identifikace, aproximace, modelování a simulace systémů, řízení vícerozměrových systémů a tvorbu programového vybavení pro řízení technologických procesů. Podílel se na řadě realizací řídicích systémů v průmyslu. Je členem vědecké rady Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice, členem oborové rady pro technickou kybernetiku, školitelem postgraduálního (doktorského) studia, členem komisí pro obhajoby doktorských a diplomových prací a j. Po r. 1989 byl členem a později předsedou Akademického senátu VŠCHT, předsedou akademického senátu Fakulty chemicko-technologické a zástupcem fakulty v Akademickém senátu Univerzity Pardubice. Od r. 1995 pracoval jako proděkan pro rozvoj fakulty.

prof. Ing. Jaromír Šňupárek, DrSc.1. zástupce děkana, proděkan pro vědu, postgraduální studium (doktorský studijní program) a ekonomické záležitosti

Nar. 10. 6. 1943 v Brně. Maturoval na Jedenáctileté střední škole v Pardubicích v r. 1960. V letech 1960 - 1965 studoval na VŠCHT v Pardubicích, kde v r. 1965 obhájil diplomovou práci v oboru plastických hmot. Vědeckou aspiranturu ve VÚSPL a VŠCHT Pardubice v letech 1966 - 1969 zakončil obhajobou kandidátské práce v oboru technologie makromolekulárních látek na VŠCHT Pardubice v r. 1969, kdy mu byla udělena hodnost kandidáta technických věd. Od r. 1969 do r. 1991 byl zaměstnán ve VÚSPL Pardubice, kde prošel mnoha vedoucími funkcemi až po vědeckého tajemníka ústavu.

Byl vedoucím řešitelských týmů, zodpovědným řešitelem a koordinátorem mnoha úkolů v oblasti emulzních a roztokových polymerací, zejména akrylových monomerů a aplikací polymerních latexů a polyakrylátů. Od poloviny 70. let byl externím učitelem VŠCHT. V r. 1987 obhájil na VŠCHT Praha doktorskou práci v oboru technologie makromolekulárních látek a byla mu udělena vědecká hodnost doktora technických věd. V r. 1990 byl jmenován profesorem pro obor technologie výroby a zpracování polymerů. Od r. 1991 působí jako profesor na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice, kde je vedoucím ústavu polymerních materiálů. Na polymerní materiály je též zaměřena jeho vědecká práce. Je autorem řady realizovaných výrob v Lučebních závodech Kolín a Chemických závodech Sokolov a velkého počtu

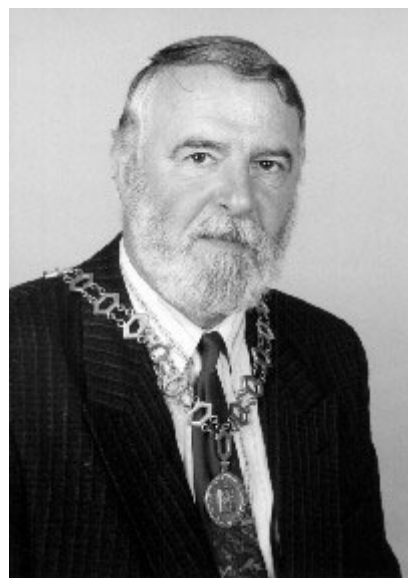

realizovaných vynálezů v mnoha podnicích chemického, textilního, papírenského, polygrafického a stavebního průmyslu. Je členem řady oborových rad, grantových a j. komisí, vědeckých společností a redakčních rad významných vědeckých časopisů. V r. 1992 byl zvolen prvním děkanem vzniklé fakulty chemicko-technologické, v r. 1995 byl zvolen podruhé a v této funkci pracoval až do r. 1998.

prof. Ing. Karel Vytrás, DrSc., proděkan pro rozvoj fakulty a vnější styky

Nar. 14. 7. 1944 v Ostravě. Jedenáctiletou střední školu ve Valašském Meziříčí ukončil maturitou v r. 1961. Vysokoškolské vzdělání získal na Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích v letech 1961 - 1966, kde v r. 1966 obhájil diplomovou práci v oboru analytické chemie.

Na téže vysoké škole obhájil v r. 1972 svou kandidátskou práci v oboru analytické chemie a byl jmenován kandidátem chemických věd. V r. 1982 byl jmenován docentem analytické chemie, jeho jmenování bylo potvrzeno po dodatečné obhajobě habilitační práce (podána v r. 1978) v r. 1990. V r. 1991 obhájil doktorskou práci a byl jmenován doktorem věd v oboru analytická chemie. Od r. 1992 je profesorem analytické chemie na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice, kde je též vedoucím katedry analytické chemie. Těžištěm jeho vědecké práce je aplikovaná spektrometrie a elektroanalytická chemie. Absolvoval řadu zahraničních stáží a přednáškových pobytů, je členem a funkcionářem mnoha mezinárodních i domácích vědeckých společností, vědeckých rad a zkušebních i jiných komisí. V letech 1990 - 1994 byl prorektorem Vysoké školy chemicko-technologické, která se v březnu 1994 transformovala v Univerzitu Pardubice. Od r. 1997 pracoval jako proděkan fakulty chemicko-technologické pro vnější styky.

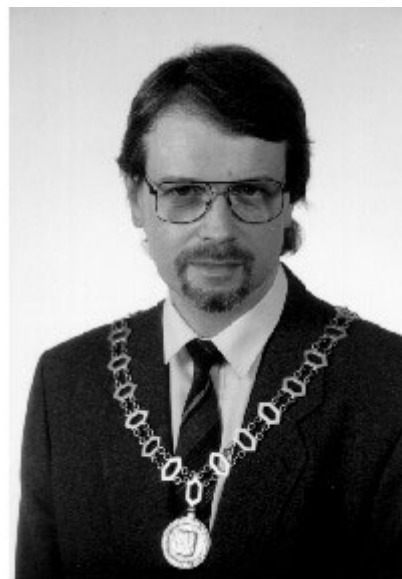

doc. Ing. Zdeněk Černošek, CSc. proděkan pro pedagogiku (bakalářský a magisterský studijní program) a informační technologie

Nar. 14. 5. 1955 ve Znojmě. Zde též absolvoval studium na gymnáziu, které zakončil maturitou v r. 1974. V letech 1975 - 1980 studoval na Vysoké škole chemicko-technologické, kde v r. 1980 obhájil diplomovou práci na katedře obecné a anorganické chemie ve specializaci chemická technologie kovových a speciálních anorganických materiálů.

V r. 1980 nastoupil do funkce technologa anorganické chemie v odboru technického rozvoje Severočeských chemických závodů v Lovosicích, kde pracoval do konce r. 1982. Po krátkém působení ve Výzkumném ústavu elektrotechnické keramiky v Hradci Králové počátkem r. 1983 nastoupil ve funkci vedoucího technologa anorganických a speciálních výrob v odboru technicko-organizačního rozvoje na Generálním ředitelství Unichem v Pardubicích, kde pracoval až do r. 1989. Od r. 1989 byl vědeckým pracovníkem na katedře obecné a anorganické chemie VŠCHT Pardubice, kde v r. 1993 obhájil kandidátskou práci v oboru polovodivých skel a byl mu udělen titul kandidáta chemických věd. V r. 1995 se habilitoval a byl ustanoven docentem katedry obecné a anorganické chemie. Jeho výzkumná činnost je zaměřena do oblastí studia nekystalických materiálů a paramagnetických sloučenin v roztocích. Je členem České chemické společnosti a tajemníkem výboru její odborné skupiny anorganická chemie. V r. 1995 byl zvolen do Akademického senátu FChT, kde působil až do svého jmenování proděkanem.

První habilitační řízení

na Dopravní fakultě Jana Pernera Univerzity Pardubice

Dopravní fakulta Jana Pernera vstoupila v letošním roce do pátého roku své existence. Přestože je nejmladší fakultou naší univerzity, podařilo se jí v krátkém čase získat všechny náležitosti k úspěšnému rozvoji pedagogické a vědeckovýzkumné činnosti. K nejdůležitějším bezesporu patří úspěšná akreditace doktorandského postgraduálního studia v roce 1995 a od loňského roku získání možnosti habilitačního řízení a profesorského jmenovacího řízení ve dvou oborech: Technologie a management v dopravě a telekomunikacích a Dopravní prostředky a infrastruktura.

Po získání možnosti habilitačního a profesorského jmenovacího řízení projevilo zájem 6 uchazečů o habilitaci a 9 uchazečů o profesorské jmenovací řízení. Zájemci jsou z řad pedagogů Dopravní fakulty Jana Pernera, z jiných vysokých škol a institucí. Příprava habilitačních a profesorských jmenovacích řízení probíhá v souladu s vyhláškou MŠMT č. 447/90 a interní směrnici DFJP. V první fázi byly přihlášky a požadované přílohy uchazečů posouzeny profesorským kolegiem z hlediska úrovně vědeckých a odborných prací, zahraničního ohlasu prací, kvality učebnic a učebních textů. Profesorské kolegium pracovalo ve složení: prof. Šertler - předseda, prof. Lánský, prof. Čáp, prof. Řezníček, prof. Kaloč, prof. Trnka, prof. Poupě, prof. Steiner, prof. Černý. Výsledkem posouzení profesorským kolegiem bylo doporučení / nedoporučení děkanovi fakulty zahájit habilitační řízení.

První habilitační řízení na Dopravní fakultě proběhlo na zasedání Vědecké rady DFJP dne 4. 3. 1998. Před Vědeckou radu postupně předstoupili: Ing. František Orava, CSc. (DFJP), který se habilitoval v oboru Technologie a management v dopravě a telekomunikacích a přednesl habilitační přednášku "Doprava - předmět prognózy", Ing. Jaroslav Vacek, DrSc. (Kloknerův ústav ČVUT Praha), habilitující se v oboru Dopravní prostředky a infrastruktura, přednesl přednášku "Stabilita umělého svahu s předurčenou smykovou plochou" a Ing. Karel Sellner,

CSc. (Ministerstvo dopravy a spojů ČR), který se habilitoval v oboru Dopravní prostředky a infrastruktura, přednesl přednášku "Technické a provozní parametry vysokorychlostních vozidel". Všechna tři habilitační řízení byla úspěšná. Závěrem habilitačního řízení přijala Vědecká rada DFJP usnesení, ve kterém doporučuje děkanovi DFJP postoupit návrh na jmenování docentem všech tří habilitantů rektorovi Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřichovi Pytelovi, DrSc.

doc. Ing. Josef Volek, CSc. proděkan pro pedagogickou činnost
Dopravní fakulty Jana Pernera
UPa

Celostátní kolo 34. ročníku chemické olympiády na půdě Fakulty chemicko-technologické UPa

V druhém únorovém týdnu, ve dnech 9.-12. února (několik dní před vyvrcholením olympijských klání v japonském Naganu) se do východních Čech vrátila po šesti letech chemická olympiáda, resp. celostátní kolo jejích nejvyšších kategorií. Je to soutěž pro studující posledních ročníků gymnázií (kategorie A) a středních průmyslových škol (kategorie E), kteří si vedle výuky chemie v rámci osnov našli čas na další zdokonalení v oboru, který chtějí vesměs po ukončení střední školy studovat, kde mohou změřit svoje síly a předvést své znalosti a praktické dovednosti. Nejlepších řešitelů školních a oblastních kol bylo celkem 48. Z toho 37 studentů gymnázií a 11 soutěžících ze středních průmyslových škol chemických. Východní Čechy reprezentovali studenti z gymnázií v Hradci Králové, v Havlíčkově Brodě a Chotěboři a SPŠCh v Pardubicích.

Letošní zřejmě historickou novinkou bylo spolupřátelství dvou sousedních východočeských vysokoškolských center, města Hradce Králové a Pardubic. Hradecká Lékařská fakulta UK zajišťovala teoretickou část a společenský program, v Pardubicích na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice byly realizovány laboratorní úlohy. Stejně tak je vhodné vzpomenout podílu Synthesie a.s., která byla hlavním sponzorem akce.

Za nezvykle velkého zájmu veřejnosti byla soutěž slavnostně zahájena v Městské hudební síni v Hradci Králové projevem ministra školství mládeže a tělovýchovy ČR Jana Sokola. Přítomni byly zástupci obou městských úřadů, představitelé královéhradecké Lékařské fakulty UK, Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice (rektor profesor Oldřich Pytela a děkan FChT profesor Jaromír Šňupárek), zástupci České společnosti chemické a České společnosti průmyslové chemie (spoluvyhlašovatelé soutěže) a další hosté včetně generálního ředitele Synthesie a.s. Ing. Jaroslava Valouška. Slavnostní atmosféru podtrhlo vystoupení chlapeckého pěveckého sboru Boni pueri. Konání olympiády provázela v obou pořadatelských městech řada kulturních a společenských akcí, mimo jiné návštěva divadla Drak, exkurze do provozů hlavního sponzora a.s. Synthesia (soutěžící navštívili nový provoz kyseliny dusičné, na podzim otevřenou jednotku denitrace a koncentrace odpadních kyselin v závodě Explosia a biologickou čistírnu odpadních vod), varhanní koncert, společná slavnostní večeře v Aldisu aj.

Teoretická část olympiády proběhla v úterý 10. února na hradecké LF UK a praktická část o den později ve velké laboratoři katedry obecné a anorganické chemie FChT UPa. Na půdě Univerzity Pardubice a Fakulty chemicko-technologické přivítali účastníky vlídnými slovy rektor univerzity prof. Pytela a proděkan fakulty pro pedagogiku a vědu prof. Pavlík.

Praktická úloha se podobně jako v oblastním kole skládala ze dvou částí - jednoduchá preparace a odměrné stanovení, tj. konkrétně - příprava b-alaninátu měďnatého a jodometrické stanovení mědi ve vzorku mosazi. Na její provedení měli soutěžící zhruba tři hodiny. Těm, kdo si myslí, že to bylo jednoduché, je třeba připomenout, jak málokdy se student gymnázia setká během studia s nějakou praktickou úlohou. Bez přehánění, jedná se o několik hodin. Počítat s nějakými zažitými návyky při tvorbě úloh není dost dobře možné. Naproti tomu lze konstatovat, že celková úroveň soutěžících v celostátním kole se dá srovnat se studenty druhého ročníku VŠ (s některými úlohami teoretické části by měli problémy i studenti pokročilejší). Je třeba si také připomenout, že výuka chemie končí na gymnáziích už ve třetím ročníku.

Chemickou olympiádu pomáhám organizovat už od roku 1976, především její krajská (oblastní) kola, která jsou pravidelně první nebo druhou sobotu v prosinci, a několik posledních let jsem autorem úloh praktické části, letos poprvé společně s historicky nejúspěšnějším východočeským olympionikem Petrem Matouškem, v současné době studentem přírodovědecké fakulty UK.

Studentům středních škol pomáháme na naší fakultě také formou sobotních soustředění před oblastními koly nebo přednáškami na tábore mladých vědců, který je každoročně pořádán o letních prázdninách Institutem dětí a mládeže MŠMT ČR v Běstvině v Železných horách. Mimochodem pan rektor prof. Pytela byl řadu let předsedou krajské/oblastní komise chemické olympiády. Některé střední školy v tomto regionu (především školy v obou pořadatelských městech) věnují výuce chemie náležitou pozornost, a to se potom odráží i na

pravidelném, každoročním zastoupení jejich studentů v oblastních či vyšších kolech. Konkrétně spolupráci s oběma pardubickými školami můžu na základě vlastních zkušeností označit jako neformální a užitečnou.

Vyhodnocení celostátního kola olympiády proběhlo ve čtvrtek 12. února v Hradci Králové. Vítězi se stali v kategorii studentů gymnázií Petr Dobeš z Brna před Jakubem Mikešem z Prahy a Michalem Šitinou z Hradce Králové. V kategorii studentů odborných škol s převahou zvítězil Jan Pozner z Pardubic (jen pro srovnání s bodovým ziskem na úrovni 7. místa gymnazistů).

Nejlepší čeká v červenci tohoto roku cesta do Austrálie, kde se v Melbourne koná mezinárodní kolo.

S tím volně souvisí následující úvaha. Československá, resp. Česká republika patřila k zakládajícím členům mezinárodní chemické olympiády a během let se dočkala mnohých výborných umístění, naposledy vloni v kanadském Montrealu. Po Austrálii, Thajsku a Dánsku se pomalu začíná uvažovat, kde bude uspořádána za tři roky. Jedním z kandidátů by mohla být také Česká republika. Bylo by to sice poprvé, ale po dobrých zkušenostech není vyloučena ani varianta východních Čech.

A závěrem bych rád vyjádřil poděkování všem, kteří přispěli k úspěšnému zvládnutí ne zrovna jednoduchého úkolu (mimo jiné v týdnu konání soutěže už začínala výuka letního semestru). Byli to Ing. Jiří Kulhánec, Dr., Ing. Aleš Eisner, paní Jiřina Urbanová, paní Miloslava Jandová, paní Zdenka Nývltová a zvláštní dík patří katedrám obecné a anorganické chemie a organické chemie za zapůjčení prostor a materiálu. Z hradeckých organizátorů je třeba přede všemi vzpomenout vysoké pracovní nasazení předsedkyně organizačního výboru RNDr. Jany Benešové, CSc. z katedry biochemie LF UK.

Aktivní účast na akcích tohoto typu znamená nejlepší cílenou propagaci studia na naší fakultě.

doc. Ing. Karel Ventura, CSc.
Katedra analytické chemie
Fakulty chemicko-technologické UPa

Aktivity Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice v oblasti mezinárodní vědecké spolupráce

Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice se dlouhodobě zapojuje do různých mezinárodních aktivit. Část z nich je orientována do pedagogické oblasti, druhá je reprezentována vědeckými programy.

V pedagogické oblasti fakulta zejména participuje na realizaci tzv. celosvětového projektu Centra OSN pro lidská sídla (United Nations Centre for Human Settlements - UNCHS)/ Habitat zaměřeného na profesní vzdělávání zastupitelů měst a obcí. Současně se spolupodílí na uskutečňování programu TEMPUS č. S-JEP-12364-97 "European Studies in Business and Economics", programu TEMPUS č. S-JEP "INSYPA 11572" "Information Systems in Public Administration" a programu TEMPUS č. S-JEP 12359-97 "National Network of Eurostudy Centres in the Czech Republic". Společně s fakultou řízení a informační technologie Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové FES UPa připravila návrh programu TEMPUS (Joint European Project IMPACT) "Information Management for Public Administrators", který byl koncem března letošního roku zaslán k projednání příslušným orgánům Evropské unie.

Jak bylo konstatováno, Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice je v rámci České republiky koordinátorem tzv. celosvětového projektu vzdělávání zastupitelů měst a obcí. Prioritním záměrem zmíněného projektu je umožnit voleným představitelům municipalit průběžně si osvojovat potřebné poznatky, zejména z efektivní komunikace, vyjednávání a jeho usnadňování, rozhodovacího procesu, řízení finančních záležitostí obcí, účinného využívání svěřených pravomocí a z některých dalších manažerských dovedností.

Výuka je založena na čtrnácti příručkách vypracovaných předními experty OSN, které byly přeloženy do češtiny (což FES UPa zajišťovala) a budou předávány účastníkům školení.

Projekt se uskutečňuje v několika fázích. První z nich byla reprezentována tzv. "training of trainers" konaným na naší univerzitě ve dnech 23. - 27. února letošního roku. Vzdělávání 14 lektorů z vysokých škol, Nadace Fond na pomoc místní správě a Institutu pro místní správu zajistili doc. Ing. Radim Roudný, CSc., děkan FES UPa, Ing. Josef Zilvar, CSc., vedoucí katedry veřejné správy, PhDr. Ladislav Rýznar, Dr., ředitel Centra pro další vzdělávání FES UPa a prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc., proděkan FES pro vnější vztahy. FES UPa nedávno obdržela ocenění za uskutečnění první etapy projektu od vedení vzdělávací sekce Centra OSN pro lidská sídla. Další etapu realizace projektu představuje jednak šest tzv. pilotních "tréninků" pro zastupitele větších měst a přilehlých obcí a dva další programy specializované výuky lektorů typu "training of trainers". Bez zajímavosti není možná ani skutečnost, že fakulta je zastoupena v řídicím výboru výše zmíněného projektu pro střední a východní Evropu.

V letech 1994 -1995 FES UPa koordinovala projekt TEMPUS S-JEP 3611 "Multimedia for Higher Education", na nichž spolupracovaly: Vysoká škola dopravy a spojů ze Žiliny, University of Genova, Genova Recherche z Itálie, University of Twente a University of Utrecht z Nizozemí a Technická Univerzita ze Sofie.

V současné době fakulta koordinuje projekt TEMPUS S- "INSYPA" 11572 "Information Systems in Public Administration" uskutečňovaný v letech 1996 - 1999, na němž participují Universita Granada ze Španělska, University of Huddersfield z Velké Británie, New University of Lisbon z Portugalska, Amsterdam Business School z Nizozemí a Vysoká škola pedagogická Hradec Králové.

V letech 1998 - 2000 se rovněž uskuteční projekt TEMPUS S-JEP 12359-97 "National Network of Eurostudy Centres in Czech Republic", který fakulta koordinuje. V tomto projektu spolupracujeme s Vysokým učením technickým v Brně; ministerstvem dopravy České republiky; Masarykovým studijním ústavem postgraduálních studií z Prahy; delegací Evropské komise se sídlem v Praze; s finským Lahti Research and Training Centre;

Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende z Nizozemí; francouzským Institut d' Etudes Politiques de Grenoble; britskou Leeds Metropolitan University; European Business Holding z Brna a britskou University of Glasgow.

Program TEMPUS č. S-JEP-12364-97 "European Studies in Business and Economics" fakulta řeší společně s provozně ekonomickou fakultou Mendelovy univerzity, s Podnikatelskou fakultou Vysokého učení technického v Brně, s Aston University v Birminghamu (Velká Británie) a s Università degli Studi Calabria (Itálie). Program je zaměřen na společné vypracování projektu magisterského studia, jež bude vyučováno v Brně a v Pardubicích. Těžiště výuky bude položeno do objasnění zásad evropské regionální, zemědělské, ekologické, finanční a monetární politiky, problematiky strategického managementu a mezinárodního marketingu. Velká pozornost bude soustředěna k problematice harmonizace českého práva s legislativou Evropské unie a k vysvětlení způsobu činnosti orgánů EU.

Ve vědecké oblasti Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice se podílela a podílí na uskutečňování několika programů COPERNICUS. V letech 1994 - 1997 se realizoval projekt COPERNICUS WELL -GIS č. CP94 432 "West - East Linked Laboratories on Geographical Informations Systems". Na programu s námi participovala následující pedagogická a vědecká pracoviště: GISG z italského Janova; AN.DI.P, Local Development Enterprises z Athén; CNIG - Centro Nacional de Informacao Geografica z portugalského Lisabonu; EURIMAGE z Říma; Technical University z dánského Lyngby University of Liege z Belgie; University of Münster ze Spolkové republiky Německo; britská University of Sheffield; University of Nice z Francie; Institute of Geodesy, Cartography and Remote Sensing z Budapešti; Jagellonská univerzita z Krakova; Technical University of Sofia; maďarská University of Forestry, ze Szekesfehervaru; VLI University of Mining and Geology ze Sofie; Vysoká škola báňská a Vysoká škola železniční a dopravní ze Slovenské republiky a Vysoká škola báňská Technická univerzita Ostrava.

V letech 1995 - 1997 fakulta spolupracovala na realizaci programu COPERNICUS Q-REC CIPA-CT94-0213 "Technologies for high quality recycling of cars". Partnery FES UPa byly: ATB Bremen ze Spolkové republiky Německo; PIAP z Varšavy; FSO z Varšavy; Dopravní fakulta Jana Pernera Univerzity Pardubice; Vysoká škola pedagogická Hradec Králové a ČSAO Moravany.

V současné době se fakulta spolupodílí na uskutečňování programu COPERNICUS Q-REC-Implement č. ERBIC 15CT9607736 vypracovaného na léta 1997 - 2000. Spolupracuje v něm s následujícími školami a institucemi: Lahti Research and Training Centre z Finska; Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende z Nizozemí; Institut d' Etudes Politiques de Grenoble z Francie, britskou Leeds Metropolitan University; European Business Holding z Brna; University of Glasgow z Británie; Vysokým učení technickým Brno; Masarykovým ústavem postgraduálních studií ČVUT Praha; ministerstvem dopravy České republiky a s Delegací Evropské komise v Praze.

Vzhledem ke svému specifickému výukovému zaměření se fakulta orientuje na pokud možno efektivní dvoustrannou spolupráci s obdobnými odborně zaměřenými školami, zvláště ve střeoevropských zemích. Proto byla v roce 1996 uzavřena dvoustranná smlouva o spolupráci s Vysokou školou veřejné správy v Lodži, považovanou za jednu z velmi renomovaných škol v sousedním Polsku, která udržuje četné odborné styky se správními školami ve Velké Británii, Spolkové republice Německo, USA, Francii a v dalších evropských zemích.

Za efektivní pokládáme též spolupráci s Fachhochschule der Sächsische Verwaltung se sídlem v Míšni, která je zaměřena na výměnu učitelů a studentů a na společný výzkum problematiky veřejné správy v České republice, ve Spolkové republice Německo a v zemích Evropské unie. Díky spolupráci s uvedenou školou získáváme cenné informace o některých nejnovějších trendech ve vývoji veřejné správy ve Spolkové republice Německo. Navíc byla našim učitelům nabídnuta možnost občas přednášet o aktuálních otázkách vývoje veřejné správy v České republice v Míšni. Zatím na této škole vystupovali doc. Ing. Radim Roudný, CSc., děkan fakulty, a prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc., proděkan pro vnější vztahy.

Fakulta dále spolupracuje s Internationales Hochschulinstitut Zittau SRN zejména v oblasti environmentálních systémů řízení. Byl uskutečněn společný projekt "Sledování environmentálních nákladů v a.s. Synthesia Semtín", na kterém společně pracovali studenti Univerzity Pardubice a IHI Zittau. Dalšími výstupy jsou společné publikace a vystoupení na konferencích a členství Ing. J. Zilvara, CSc. ve Verein für Internationales und Interdisziplinäres Management e.V. v Zittau. Na IHI Zittau studují, resp. zahajují studium studenti fakulty ekonomicko-správní.

Od roku 1995 se datuje spolupráce se Sächsisches Institut für Regionalökonomie und Energiewirtschaft e.V. Zittau-Görlitz-Zwickau v oblasti posuzování důsledků dálkových přenosů znečištění ovzduší. Dílčí výsledky byly publikovány ve vědeckém časopise FES, č.1 1996.

Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice soustřeďuje zvýšenou pozornost k aktivnímu podílu na činnosti specializovaných evropských organizací koordinujících mimo jiné nejnovější aktivity v oblasti studia a výuky problematiky veřejné správy. Proto již v roce 1996 podala přihlášku do Evropské sítě vzdělávacích organizací (European Network of Training Organizations) působící při Kongresu místních a regionálních orgánů Rady Evropy. Vídeňského výročního zasedání ENTO se v říjnu loňského roku zúčastnila dvoučlenná delegace fakulty, která zde vystoupila v plénu a v diskusi a současně vedla řadu dvoustranných rozhovorů. O významu spolupráce s uvedenou mezinárodní organizací snad určité svědectví podává i skutečnost, že Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice byla vyzvána, aby se společně s Nadací Fond na pomoc místní správě a Institutem pro místní správu podílela na organizačním a obsahovém zajištění výročního zasedání, jež se uskuteční v listopadu letošního roku v Praze.

Nemenší význam fakulta přikládá prohlubování svého podílu na činnosti Sítě institutů a škol veřejné správy zemí střední a východní Evropy (Network of Institutes and Schools of Public Administration of Central and Eastern European Countries - NISPAcee). Tato specializovaná organizace, podporovaná zejména členskými státy OECD, je poměrně mladá. Její základy byly položeny v roce 1992 a teprve v následujícím roce se jako samostatná organizace zformovala. Vzhledem k tomu, že úzce spolupracuje i s některými obdobnými mezinárodními organizacemi, včetně NASA působící ve Spojených státech a v Kanadě, jsou na půdě NISPAcee diskutovány a i jinak posuzovány různé aktuální otázky teoretické i praktické povahy spjaté s reformou veřejné správy, především v zemích střední a východní Evropy. Třebaže se FES UPa stala členem Sítě institutů a škol veřejné správy zemí střední a východní Evropy teprve v roce 1996, její zástupce byl stanoven jedním z autorů oficiálních příspěvků diskutovaných na V. výroční konferenci NISPAcee konané koncem dubna loňského roku v hlavním estonském městě Tallinu. Navíc byla fakulta požádána o určitou součinnost při zajišťování jednání VI. výroční konference Sítě, jež se ve dnech 18. - 20. března letošního roku sešla v Praze.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc. proděkan Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice

K mezinárodní spolupráci fakulty ekonomicko-správní

Pro rozvoj každé jednotlivé fakulty naší univerzity je vedle zajišťování pedagogického procesu a rozvíjení vědecko-výzkumné činnosti velice důležité, nakolik se jí daří navazovat kontakty s obdobnými subjekty v zahraničí. Nejinak je tomu v případě ekonomicko-správní fakulty. Navíc její aktivity na tomto úseku musí být o to intenzivnější, že vzhledem ke své krátké historii nemůže vycházet z předchozích, dlouhodoběji rozvíjených tradic. Jaké iniciativy proto vyvinula v posledním období. Připomeňme si blíže alespoň dvě z nich. Předně vedoucí činitelé fakulty prof. dr. Karel Lacina, DrSc. a Ing. Josef Zilvar, CSc. společně s děkanem doc. Ing. Radimem Roudným, CSc. zavítali v závěru letošního ledna do německé Míšně. Ne snad s cílem prohlédnout si slavné muzeum tamějšího porcelánu, ale seznámit se především s chodem pracoviště, zaměřeného rovněž na přípravu posluchačů pro orgány působící v oblasti veřejné správy. Rozhodně se přitom nejednalo o pouhou přátelskou reciproční návštěvu, ale o pracovní setkání, o němž dokonce až překvapivě podrobně informoval nejen místní tisk, nýbrž také zemský, např. Meissner Zeitung a Sachsische Zeitung.

Zároveň ve stejném čase vyústila v konkrétní závěry předcházející jednání s Mezinárodním vysokoškolským institutem v Žitavě, jenž byl založen 15. února 1993 pro výchovu německých, polských a českých posluchačů v oborech Technika životního prostředí, Hospodářské inženýrství a Podniková ekonomika. Pardubická fakulta se tím připojila k Technické univerzitě v Liberci a v Glivici, k Ekonomické akademii ve Vratislavi a k Vysoké škole technické, hospodářské a sociální v Žitavě/Zhořelci, které stály u zrodu zmíněného mezinárodního studijního střediska.

Nyní bude záležet především na posluchačích, nakolik využijí nabízených možností. Ze strany fakulty jsou jim totiž vytvořeny všechny potřebné podmínky k tomu, aby po absolvování čtyř semestrů, případně tří v Pardubicích a k nim samostatného přípravného kursu v Žitavě mohli za prokázání jazykových předpokladů přejít na zmíněný vysokoškolský institut, působící v rámci Euroregionu Nisa.

PhDr. Miloš Charbuský, CSc. Katedra ekonomie Fakulty ekonomicko-správní UPa

Životní jubilea

V měsíci dubnu 1998 slaví:

Padesátiny:

Mgr. Ráčková Patricia - z oddělení anglického jazyka ÚJHS

Hana Kumberová - z katedry analytické chemie FChT

Pětapadesátiny

PaedDr. Jan Vašíček - z katedry tělovýchovy a sportu

Jana Horná - z katedry obecné a anorganické chemie FChT

Šedesátiny

prof. RNDr. Zdeněk Cimpl, CSc. - z katedry fyziky FChT

Ing. Vlastislav Kalíšek, CSc. - z ústavu polymerních materiálů FChT

Ing. Jindřich Hemer - z katedry chemického inženýrství FChT

Pětašedesátiny

doc. Ing. Vratislav Velich, CSc. - z katedry anorganické technologie FChT

Zdeněk Skalník - vrátný

prof. Ing. Hynek Šertler, DrSc. - z katedry dopravní infrastruktury DFJP

V měsíci květnu 1998 slaví:

Padesátiny

Blanka Fraňková - z katedry analytické chemie FChT

Marcela Kalová - z katedry obecné a anorganické chemie FChT

doc. Ing. Františka Pešlová, CSc. - z katedry dopravních prostředků DFJP

Pětapadesátiny

Jiřina Urbanová - z katedry analytické chemie FChT

Jana Andrová - z ústavu polymerních materiálů FChT

Šedesátiny

Vladimír Polák - z univerzitních dílen

PhDr. Hana Čápková - z oddělení německého jazyka ÚJHS

doc. Ing. Ivan Taufer, DrSc. - z katedry řízení procesů a výpočetní techniky FChT

V měsíci červnu 1998 slaví:

Padesátiny

doc. Ing. Josef Volek, CSc. - z katedry technologie řízení dopravy DFJP

Ivana Bízová - z katedry biologických a biochemických věd FChT

Pětapadesátiny

doc. Ing. František Skopal, CSc. - z katedry chemického inženýrství FChT

prof. Ing. Jaromír Šňupárek, DrSc. - z ústavu polymerních materiálů FChT

Ing. Pavel Bezoušek, CSc. - z katedry fyziky FChT

Šedesátiny

Ing. Vlasta Štěpová, CSc. - z katedry dopravního marketingu, managementu a logistiky DFJP

Ing. Josef Pešta, CSc. - z katedry ekonomie FES

Všem bychom rádi popřáli do dalších let hodně zdraví, sil a čerstvé energie, jakož i optimismus k dosažení úspěchů pracovních a spokojenosti v osobním životě.

Diskusní klub rektora

Podvečer úterý 31. března 1998 využilo opravdu jen několik studentek, studentů a zaměstnanců Univerzity Pardubice k diskusnímu posezení s vedením Univerzity Pardubice v kongresovém sále nového rektorátu v Polabinách. I přes nezájem ostatních, kteří patrně dali přednost pěknému jarnímu pobytí mimo budovy univerzity, bylo téměř hodinové povídání naplněno zajímavými informacemi. Na konkrétní dotazy ke knihovně a dění na kolejích odpovídaly přímo ředitelka kolejí a menzy E. Skokanová a vedoucí univerzitní knihovny I. Prochásková. Zájemci o sport se asi zrovna věnovali sportovním aktivitám, takže dotazy směrem k vedoucí katedry tělovýchovy a sportu M. Marboe-Hrabincové nepadly žádné. Rektor, prorektori a kvestor univerzity vysvětlili přítomným některé otázky spojené se stěhováním rektorátu a děkanátu FChT do nových prostor a zejména pak některé aspekty nového VŠ zákona a tíživou situaci v přidělených finančních prostředcích pro rok 1998.

(vw)

Cesta k úspěchu

V rámci 2. ročníku Dnů chemie, při kterých probíhá během měsíce dubna mnoho zajímavých akcí pod patronací a.s. Synthesia, se uskutečnila ve středu 1. dubna 1998 od 13,00 hodin v kongresovém sále rektorátu Univerzity Pardubice v Polabinách konference pro studenty pod názvem "Cesta k úspěchu". Na programu byly zajímavé přednášky prof. Šimánka z České společnosti chemické "Využití rostlinných látek v lékařství", Ing. Rakušana z VÚOS "Chemie ftalocyaninů", Ing. Mošťáka z Výzkumného ústavu průmyslové chemie "Co nevíte o Semtexu" a Ing. Vymětala z Informačního střediska a.s. DEZA o současném informačním prostředí v chemii a jeho dopadu na průmyslovou praxi. Cílem konference, a všech dalších doprovodných akcí Dnů chemie je přiblížit mládeži, studentům a veřejnosti chemii jako součást našeho každodenního života, a to zejména z pohledu jejího pozitivního využití a možností.

(vw)

Jak se žije na katedře tělovýchovy a sportu Univerzity Pardubice

Letní semestr je v plném proudu. Přednášky, cvičení, semináře. Do tohoto kolotoče studentských radostí a strastí již neodmyslitelně zapadá sportovní vyžití a relaxace.

Na základě usnesení Akademického senátu Univerzity Pardubice a rozhodnutím rektora byla dnem 1. ledna 1998 namísto bývalé katedry tělesné výchovy zřízena Katedra tělovýchovy a sportu UPa, která je organizačně začleněna pod rektorát univerzity jako celouniverzitní útvar.

Nabídka činností KTS UPa je po celý rok pestrá, vybrat si může každý. Řada akcí již proběhla, jiné aktivity se teprve chystají. Pro lepší orientaci je zde opět k dispozici kalendář sportovních a tělovýchovných akcí:

Leden

AM - lyžování - sjezdové disciplíny (viz Zpravodaj č. 11)

basketbal - okresní přebor

stolní tenis - okres přebor

volejbal - oblastní soutěž - ženy

přebor UPa - halová kopaná

lední hokej - přátelské utkání

výběrové lyžařské kurzy - běh a sjezd

víkendové zájezdy na hory

Únor

AM - zimní orientační běh

basketbal - okresní přebor

stolní tenis - okresní přebor

volejbal - oblastní soutěž - ženy

lyžování - oblastní soutěž

přebor UPa - halová kopaná

víkendové zájezdy na hory

Březen

AM - aerobik - master class (viz dále)

oblastní přebor VŠ - volejbal - oblast Čechy (viz dále)

basketbal - okresní přebor

stolní tenis - okresní přebor

volejbal - oblastní soutěž - ženy

přebor UPa - halová kopaná - závěr

basketbal - turnaj - memoriál Ing. Skřivánka

volejbal - turnaj veteránů

aerobik - náborová akce

zahájení vodácké sezony

Duben

AM plavání

AM - volejbal

přebor VŠ - orientační běh

přebor VŠ - kopaná

basketbal - okresní přebor - závěr

stolní tenis - okresní přebor - závěr

volejbal - oblastní soutěž - ženy - závěr

volejbal - okresní soutěž - muži - zahájení

přebor UPa - basketbal, malá kopaná, nohejbal

přebor UPa - benchpress, stolní tenis

aerobik - Speciál jaro 98 - náborové cvičení

badminton - náborový turnaj

víkendové vodácké zájezdy

aerobik - Lady speed stick tour III - O. Šípková - mistryně světa 1997 (viz denní tisk + příští Zpravodaj - sobota 4. 4. 1998)

Květen

Den otevřených dveří na KTS UPa - 11. 5. 1998 (viz dále)

AM - atletika, biatlon, orientační běh, kanoistika, kopaná

volejbal - okresní soutěž - muži

tenis - krajská soutěž - zahájení

přebor UPa - basketbal, malá kopaná, nohejbal

přebor UPa - fotbal, plavání, tenis

aerobik - májové náborové cvičení

víkendové vodácké zájezdy

Červen

volejbal - okresní soutěž - muži

tenis - krajská soutěž

aerobik - letní náborová akce

triatlon - akce pro veřejnost

Červenec

letní výběrové kurzy

tenis - krajská soutěž

triatlon - náborová akce

Srpen

volejbal - oblastní a okresní soutěž

vodáci - soustředění - vodní turistika

Září

volejbal - oblastní a okresní soutěž

tenis - náborová akce

AM = akademické mistrovství

Zpráva z AM aerobiku

Dne 25. 3. 1998 se tři studentky Univerzity Pardubice zúčastnily Akademického mistrovství v aerobiku - master class. Byly to Lucie Hlaváčová, Gabriela Stránská (obě ÚJHS) a Jana Stratilová (FChT). Celá akce proběhla v areálu sportovní haly Na Lužinách v Praze. Pořadatelskou záštitu měla tradičně FTVS Univerzity Karlovy. Soutěž vedli dva zkušení cvičitelé - Radka Hanáková a David Huf - mistři Evropy ve sportovním aerobiku. Naše reprezentantky získaly cenné zkušenosti a ve velké konkurenci se určitě neztratily. Všechny se umístily v první třetině startovního pole.

Úspěch našich volejbalistů - akademiků

V hale královehradecké Slavie se konal ve dnech 10. - 11. 3. 1998 oblastní přebor vysokých škol - Čechy 98 ve volejbalu mužů i žen. Pořadatelem akce byla Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové. Vzhledem k nepříznivým klimatickým podmínkám došlo k opoždění zahájení jednotlivých utkání, avšak na kvalitě a sportovní atmosféře turnaje se to neprojevilo. Startovalo 9 družstev mužů z celých Čech ve dvou skupinách. Pardubická sestava mužů - kapitán Radim Bína, Bronislav Trlida, Vratislav Trlida, Ondřej Němeček, Roman Prokop, Jan Bouchal, David Míček a Jaroslav Macálka - hrála v plném nasazení a s elánem a po vítězství ve skupině zdolala v úterý pozdě odpoledne ve finálovém utkání překvapivě po setech 2:15, 15:11, 15:11 i favority soutěže PF Liberec, která ve svém kolektivu měla několik hráčů trénujících s Duklou Liberec. Na třetím místě skončila ZČU Plzeň. Reprezentanti Univerzity Pardubice se tak postarali o fenomenální úspěch a postup na Akademické mistrovství ve volejbalu, které se bude konat na přelomu dubna a května v Brně.

Nezklamal nás ani výkon našich žen. Ve středu startovalo osm družstev ve dvou skupinách a Univerzita Pardubice skončila ve skupině B na pěkném druhém místě. Celkovým vítězem se stala PF Liberec, naše reprezentantky se celkově umístily na 4. místě za druhou VŠP Hradec Králové a třetí ZČU Plzeň. Pardubická sestava: Frýbová, Kafoňková, Koutníková, Krčmová, Pešavová, Poláková, Vacenovská.

Všem našim studentům patří uznání a poděkování. Věříme, že tento úspěch bude motivovat další zájemce o tento krásný sport. Přijďte navštívit hodiny volejbalu a staňte se členy USK.

Co říci závěrem? Popřejme našim vítězům, ale i všem poraženým hodně sportovních a zejména těch ryze "lidských" úspěchů.

Den otevřených dveří na KTS UPa

pondělí 11. května 1998

Za všechny členy katedry Mgr. Lucie Förstlová Katedra tělovýchovy a sportu UPa

Stručná historie vzniku Univerzitního sportovního klubu a Standarty rektora Univerzity v Pardubicích

V okrese a kraji Pardubicka je nynější Univerzitní sportovní klub (VSK) zatím stále více znám svými sportovními výsledky a nepřetržitou úspěšnou činností pod názvem TJ Slavia VŠCHT Pardubice. TJ Slavia VŠCHT Pardubice vznikla na přelomu roku 1959 - 60 jako výsledek mimořádného zájmu o tělovýchovné aktivity mezi vysokoškoláky a zaměstnanci rychle se rozvíjející mladé Vysoké školy chemicko- technologické v Pardubicích. Základním kamenem jednoty byl lehkotletický oddíl při Vysoké škole chemicko-technologické, který založil její nadšený student Otto Šťastný - přeborník ČSSR v běhu na 110 m překážek. Z oddílu lehké atletiky ustavila čtveřice pedagogů a sportovních nadšenců (doc. Zdeněk Krtička, prof. Stanislav Kolda, PaedDr. Rudolf Boček a doc. Josef Jeník) první vysokoškolskou tělovýchovnou jednotu ve východočeské oblasti - TJ Slavii VŠCHT Pardubice. Od začátku bylo velkým kladem úzké spojení s katedrou tělesné výchovy VŠCHT, neméně důležitá byla zcela mimořádná podpora tehdejšího vedení VŠCHT. Rychlý rozvoj jednoty a dobrou práci oddílů usnadňovalo maximální materiální vybavení, zabezpečené katedrou tělesné výchovy, a finanční podpora školy v nájmech tělovýchovných prostor i v dopravě. TJ tehdy sestávala z oddílů: turistika, vodní sporty, lední hokej, šachy, orientační běh, lyžování, horolezectví, odbíjená, košíková, ZRTV. Byla to doba plných tělocvičen, velkého množství turnajů, soutěží a sportovních klání.

V rámci tohoto nadšení tělesnou kulturou byla v roce 1958 vyhlášena soutěž o nejlepší ročník VŠCHT v tělesné přípravě nazvaná "Standarta rektora VŠCHT". Bohužel z prvních tří ročníků se nezachovaly žádné podrobné zprávy o jejím průběhu a výsledcích. Teprve od 4. ročníku známe vítěze celé soutěže a výsledky jednotlivých disciplín. Soutěžilo se tehdy ve 12 druzích sportu. Dnes již není důležité, kdo tenkrát zvítězil, z kroniky se však dozvíme mnohá překvapení, že např. soutěže v plavání se konaly v lázních v Hradci Králové, v házené na Dukle, stolní tenis se odehrával v Pardubičkách či přebory ve sportovní gymnastice probíhaly v "sokolovně" na Olšinkách.

Akademický rok 1997 - 1998 znamená uzavření neuvěřitelného, čtyřicátého ročníku této prestižní a velmi zajímavé soutěže, která pravděpodobně nemá na českých vysokých školách obdoby. Z původní opravdové "Standarty", která je uložena v klubovně KTS a USK, (viz horní foto) se stala v roce 1968 "Plaketa" doplněná jmény vítězného ročníku a nejlepšího jednotlivce. Od 37. ročníku standarty probíhala pouze evidence vítězů. Je tak trochu symbolické, že právě při dovršení čtyřicátého ročníku soutěže výbor USK spolu s vedením univerzity navázal na bohatou tradici a ustavil novou podobu "Standarty rektora Univerzity v Pardubicích". Představuje ji stříbrný pohár s logem Univerzity (viz dolní foto) a záznamová kronika v kůži. Standartu věnoval současný rektor Univerzity v Pardubicích prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc., který také převzal záštitu nad celým průběhem soutěží. Také soutěžní řád standarty prošel inovací pravidel. Od letošního ročníku se Standarta bude udělovat vždy 17. listopadu u příležitosti Mezinárodního dne studentstva za uplynulý akademický rok, a to nejlepší fakultě. V letošním roce probíhají soutěže v jedenácti druzích sportů: volejbal, basketbal, stolní tenis, tenis, badminton, lední hokej, přespolní běh, triatlon, sálová kopaná, plavání, benchpress. Můžeme se jen těšit na další kapitolu této populární soutěže.

Do počátečního ročníku novodobé historie "Standarty rektora Univerzity v Pardubicích" přejí katedra tělovýchovy a sportu i Univerzitní sportovní klub všem aktérům mnoho úspěchů a nejlepší fakultě pak oprávněnou hrdost.

(V příštím čísle se vrátíme v pokračování k činnosti současného USK).

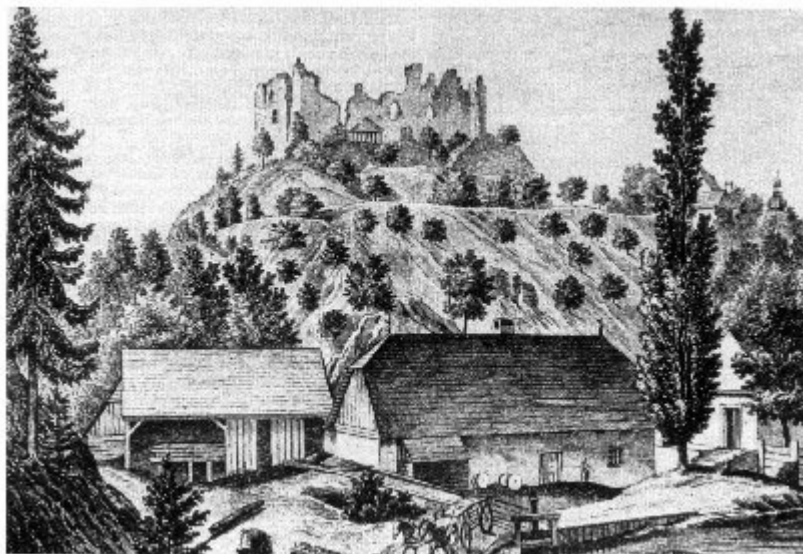
Podle záznamů kronikáře klubu pana Mgr. Rudolfa Bočka zpracoval Ing. Miroslav Večeřa, místopředseda USK

Hrad Žumberk

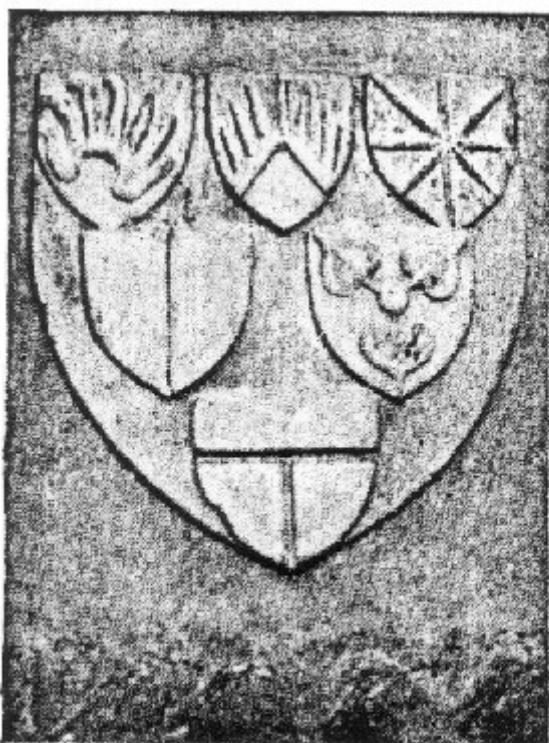
ve třináctém až patnáctém století

(pokračování z č. 11)

Lokalita Žumberk má však ještě jednu památku, jež je v jistém smyslu významnější, než je zřícenina hradu. Zní to kacířsky, ale zřícenin máme řadu, kdežto artefakt, jež máme na mysli, je mezi heraldickými výtvy, uchovanými v Čechách a na Moravě, ojedinělý jednak provedením a především stářím. Patří rodu erbovního znamení hřebene, jenž se psal "z Boskovic".

Bližší vysvětlení vyžaduje výklad věcí zdánlivě snad vzdálených. Středověká společnost byla společností privilegií, výsad, rovnost občanů před zákonem právní řád středověku neznal, tu přinesly až teorie osvícenců. Výsadami středověké šlechty byly osobní svoboda a svobodná (naši předkové by řekli "zpučná") držba půdy.

I když k osobně svobodným, ač nešlechticům, patřili též svobodníci, tvořící přechod mezi poddanými "kmety" a nikoliv poddanými vladyky, šlechta začínala od vladyků nahoru. Jejím základním příznakem byl erb, predikát (přídomek) byl až na druhém místě, neboť od původu byl predikát pouhým označením domicilu, bydliště (naši předkové by řekli "sedění"). Až teprve časem se predikát stal druhým rozpoznávacím příznakem šlechty. Rody, rodiny a jednotlivci v nich se tudíž vyvyšovaly především erbem.

Za takových právních a společenských poměrů byly důležitými faktory rodový původ a rodová příbuznost, ikonograficky prokazované a vyjadřované tak zvaným vývodem, to jest (plastickým nebo vymalovaným) uspořádáním erbů, jež vykládaly posloupnou příbuznost toho, jemuž základní erb ve vývodu patřil.³

V Čechách a na Moravě se takovýchto (plastických) vývodů jistě množství dochovalo. Nejčastěji nalezneme vývody na náhrobnících a na klenebních svornících. Jsou ovšem i vývody vymalované, buď na volných listech pergamenu či papíru, nebo jsou ve vázaných kodexech. Lze tu poznamenat, že v Pardubicích a v Litomyšli nalezneme čtyřerbovní vývody

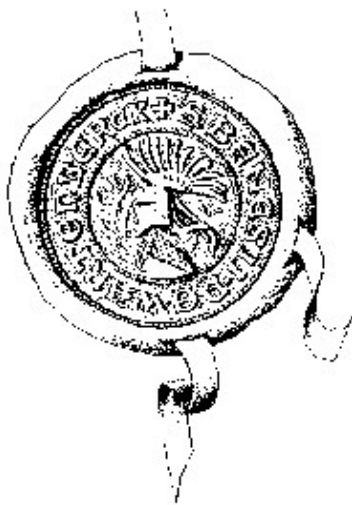
Viléma z Pernštejna také na reliéfních deskách s pernštejnskou erbovní pověstí, což je zpodobení z hlediska spojení heraldiky (erb) a slovesnosti (pověst) zcela ojedinělé.⁴

Zejména na náhrobnících z konce patnáctého a z šestnáctého století spatřují se vývody obvykle čtyřerbovní, jsou však proti vývodu žumberskému podstatně mladší. Vývod v Žumberku je jako heraldická a výtvarná památka mnohem vzácnější. Jednak tím, že je šestierbovní čili šestištítní, těch mnoho není, ale především tím, že je to v Čechách a na Moravě vůbec nejstarší dochovaný vývod, pochází z druhé poloviny čtrnáctého století.

Také zobrazení erbů na něm není z heraldického hlediska bezvýznamné. Jestliže se totiž v literatuře setkáváme s reprodukcemi moderních kreseb erbů, jde v drtivé většině o kresby novodobé. Dochovaných středověkých zpodobení erbů z Čech a z Moravy z předhusitské doby, ať jsou plastické, či malované, mnoho není. Nebudeme-li ovšem počítat pečetě, protože u pečetí světské šlechty nese erb každá. Je tudíž žumberský vývod i důležitým srovnávacím materiálem pro studium heraldiky, pro tvar štítů a provedení erbovních znamení. Erby na něm zpodobené jsou erby prosté, to jest štíty bez helmů, příkryvadel a klenotů, tedy takové, jak je nacházíme v erbovních galeriích české heraldiky, pocházejících ze čtrnáctého století. Není jich mnoho, jedna je v Jindřichově Hradci, druhá na hradě Laufu v Horní Falci.

Vývod v Žumberku je umístěn velmi nenápadně na východním průčelí kostela Všech svatých, ale to je umístění druhotné, jeho původní místo bylo zjevně uvnitř kostela. Jeho účelem bylo podat vývod, to jest příbuzenskou posloupnost přímých předků Vaňka z Boskovic, jež seděním na Žumberku zachycují prameny v roce 1380.

Ve štítě gotického tvaru je ve třech řadách šest štítů menších. V horní řadě uprostřed je štít s erbovním znamením hřebene, je to erb tohoto Vaňka z Boskovic, známe jej z pramenů v letech 1365 - 1393. Vpravo od něj (vpravo heraldicky, to jest, jako bychom štít drželi před sebou) je štít s erbovním znamením orlího křídla, je to erb Anny z Lomnice, známe ji z pramenů v letech v letech 1348 - 1372 (zemřela 13. prosince 1372); byla manželkou Jana z Boskovic a tudíž matkou Vaňka z Boskovic. Heraldicky vlevo je štít s erbovním znamením hvězdy, je to erb Markéty ze Šternberka, manželky Vaňka z Boskovic.

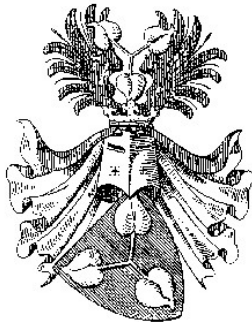
V prostřední řadě heraldicky vpravo je polcený štít, jenž snad patřil matce Anny z Lomnice.

V prostřední řadě heraldicky vlevo je štít s erbovním znamením trojlistu, jenž snad patřil matce Markéty ze Šternberka.

V třetí nejnižší řadě je štít dělený, jehož dolní polovina je polcena, jenž snad patřil matce Jana z Boskovic a tudíž babičce Vaňka z Boskovic.

Jak vidíme, z převážné části jde o rody moravské. Hned na prvním místě to platí o rodu erbovního znamení sedmizubého stříbrného hřebene v červeném poli štítu, jenž se psal podle rodového hradu Boskovice na střední Moravě. Patřil k nejvýznamnějším rodům moravské šlechty.

Také rod erbovního znamení černého orlího křídla ve stříbrném poli štítu byl svojí držbou významným moravským rodem, psal se podle hradu Lomnice u Tišnova.

z Říčan.

Rod erbovního znamení stříbrné hvězdy v modrém poli štítu patřil v Čechách i na Moravě k významným rodům. Psal se podle hradu Šternberka v Čechách, jeho větve však držely statky také na Moravě, kde je rovněž hrad Šternberk. Manželka Vaňkova Markéta ze Šternberka ale pocházela z větve, jež držela na východní Moravě hrad Lukov.

Rod polceného štítu psal se podle Otaslavic jihozápadně od Prostějova. Lokalita Otaslavice byla dělena mezi více držitelů, takže historicky známe čtyři rody, jež se psaly s predikátem podle Otaslavic. Každý z nich nosil jiný erb, jedním z těch čtyř byl i erb polceného štítu, heraldicky levé pole černé, pravé pole stříbrné. A protože Otaslavice jsou na Moravě, připisuje se erb polceného štítu na vývodu žumberském nejčastěji k Otaslavicům, i když jeho nositelka k tomuto erbů nevyhnutelně patřit nemusela. Polcený štít nosily totiž i jiné rody a jejich větve, usazené v Čechách, jež se psaly Vartenberka, z Veselí, z Lemberka, z Michalovic, z Kumburka, z Kosti.

Rod erbovního znamení stříbrného trojlistu v červeném poli štítu psal se po hradu Říčany ve středních Čechách, ale nositelé tohoto erbů užívali i jiných přídomků. Hojně byl tento erb rozšířen ve východní polovině Čech, ale ke které větvi či ke kterému přídomku náležela nositelka erbovního znamení trojlistu na vývodu žumberském, z dochovaných pramenů zjistit nelze.

Rod erbů děleného a v dolní polovině polceného štítu psal se na Moravě po hradech Vildenberk, Doubravice, Černá Hora a po sídlu Bořítov. Nositelku erbů na tři pole děleného štítu na vývodu žumberském snad lze připsat k přídomku podle hradu Vildenberk na jižní Moravě.³

Kostel Všech svatých stojí v Žumberku na bývalém předhradí, na okraji dnešního náměstíčka, nad terénní hranou napovídající, že stavba byla kdysi včleněna do opevněného areálu. Zevnějšek kostelní budovy je z roku 1880, kdy byl do pseudorománského slohu upraven pozdně barokní kostel z roku 1772. Na evangelní straně presbyteria se uchovalo gotické sanktuarium, takže si klademe otázku, co v dnešní budově kostela může pocházet ze stavby starší, jež tu stála před svatyní pozdně barokní. Sanktuarium není jediným uchovaným gotickým stavebním článkem, druhým, usazeným ovšem druhotně, a to v západním průčelí, je zlomek krabové výzdoby kamenického díla, pozůstatek artefaktu mnohem většího.

Věžovitá zvonice stojí izolovaně, není včleněna do konstrukce kostela a nemá s ním stejnou osu; její hmota upomíná na románské kostelní věže a navozuje možnost úvah o starší zástavbě v areálu předhradí.

S tím pak souvisí otázky, kdy mohl v procesu osídlení výběžků Českomoravské vrchoviny vzniknout hrad Žumberk, jež jsme seznali jako hrad poměrně veliký s dobře vybudovaným obranným systémem. Než se však pokusíme na tyto otázky odpovědět, poohlédneme se nejprve po hradech vůbec a po jejich začlenění do struktury osídlení a půdní držby.

Poznámky

3) A. Sedláček: Hrady, zámky a tvrze království českého I - XV, Praha 1882 - 1927 (Hrady); Hrady I s. 142; týž: Pýcha urozenosti a vývody u starých Čechů. Věstník Královské české společnosti nauk roč. 1914, Praha 1915 s. 55; M. Kolář - A. Sedláček: Českomoravská heraldika I - II, Praha 1902 - 1925 (Sedl Her); Sedl Her I s. 104, s. 124; Sedl Her II s. 43, s. 287, s. 310, s. 326. Na ilustracích připojených k textu stojí za to si povšimnout, s jakými shodami a rozdíly zobrazoval erby na plastice, na pečeti a kresbou středověk 13. - 15. století, a jak je kresbou zobrazuje 19. a 20. století.

4) J. Teplý: Pernštejnské reliefs s erbovní pověstí. Heraldica viva. Sborník příspěvků z konference českých, moravských a slezských heraldiků 1991. Pardubice 1992 s. 53 n.

doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc. (další pokračování v příštím čísle)

